

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 46

V Celovcu, dne 14. novembra 1957

Cena 1.50 šilinga

Odgovorni, premislite!

Vsak državljani se veseli napredka tako na gospodarskem kakor tudi na političnem področju.

Ni prav nobenega dvoma, da je Avstrija v zadnjem desetletju gospodarsko zelo napredovala, da so se življenjske prilike posameznika in celote bistveno izboljšale. Avstrijska država se je tudi v mednarodnem svetu razmeroma dobro uveljavila, ne toliko radi velikosti in moči, marveč zaradi svoje važne svetovno politične lege v osrčju Evrope. Dejstvo, da se od leta 1955 nevtralna Avstrija nahaja na meji dveh svetovno političnih taborov, nalaga državi v marsikaterem pogledu težke naloge, v drugem pogledu pa stopnjuje njeno politično pomembnost. Da je postal Dunaj sedež ves svet obsegajoče ustanove za miroljubno uporabo atomske energije, je brez dvoma pripisati legi podonavske metropole. Da je postal predsednik tega sveta bivši avstrijski zunanji minister dr. Karl Gruber pa je tudi nak velikega zaupanja svetovne javnosti do Avstrije.

Pri vseh teh ugodnih svetovno političnih prilikah pa je seve potrebno, da država tudi sama pokaže in dokaže potrebno politično zrelost. Za vse te probleme ni brez pomena, kaj se dogaja na Koroškem. Saj svetovni tisk in razni časnikarji in politiki zelo pozorno zasledujejo dogodke pri nas. Nekateri izmed njih so na videz malenkosti. Če razbijajo tu in tam napisne table, če tu in tam napadejo šolarje, o tem tukajšnji tisk molči. Za zunanji svet pa je vse to dokaz, da je ozračje v deželi zelo zastupljeno in da prav to zastupljenost stopnjujejo organizacije, ki bi po § 5 člena 7 državne pogodbe ne smele obstojati, še manj pa seve delati razdor v deželi. Mi smo ponovno na to dejstvo opozorili in smo mnenja, da se odgovorni moške premalo zavedajo posledic, ki se lepega dne lahko pojavijo in bi utegnile postati prav neprijetne zadeve za državo in njen ugled.

Avstrija je nevtralna država in se ne more ponašati z armado, ki bi v današnji atomski dobi dejansko kaj odločala, pač pa bi mogla Avstrija postati vzor za zedinjeno Evropo, o kateri se toliko govori, od katere pa smo tako zelo oddaljeni. S kakšno lahko bi vprav Avstrija uredila vsa manjšinska vprašanja, katerih rešitev je v temeljnih potezah že zarisana v državnih pogodbah in bi tako pokazala Italiji to vzorno ureditev. Obenem bi pa mogla postati kašipot vsej evropski celini, kako je treba premagovati stari vkoreninjeni šovinizem in ustvarjati med narodi novo vzdušje, ki je predpogoj združene Evrope.

Kakor bodo združeno Evropo ustvarjali vsi evropski narodi, mali in veliki, sporazumno, tako je moč manjšinsko vprašanje v deželi reševati le sporazumno. Jasno je pri tem, da pri takem reševanju more dati le tisti, ki kaj ima in je glede tega prevzel jasno določene obveznosti. Manjšina pa nima ničesar in prav zaradi tega mora pri pravičnem reševanju manjšina dobiti to, kar ji po pravici gre.

Če pa gledamo osnutke, katere je zvezna vlada predložila parlamentu, da bi tako le navidez zadostila svojim obveznostim državne pogodbe, tedaj se moramo čuditi, kako hočejo te življenjske zadeve reševati ob zeleni mizi brez sodelovanja tistih, kateri so neposredno prizadeti.

In reševanje manjšinskega vprašanja na pravi način gotovo ne bi vznemirjalo razsodnih ljudi v deželi. Da gotove kroge v deželi razburja celo vladni osnutek predvidenih zakonov, je le dokaz, da so ravno ti krogi še danes, v času prej neslutnih dogodkov in sprememb, ujetniki miselnosti, ki je dajala življenjske pravice le enim, drugim pa je na rododomni način trgala mladino od maternih prsi ter jo tirala v raznarodovnice.

Uverjeni smo, da zvezni vladi po tej poti

Ugibanja o vseмирskem popotniku

V nedeljo zvečer je v Moskvi izšlo uradno poročilo, ki pravi, da so radijski oddajniki na drugi umetni luni „Sputniku“ prenehali oddajati „kot je bilo predvideno v načrtih“, kajti te oddaje so bile predvidene za 7 dni (Umetni satelit je bil izstreljen teden dni prej, op. ur.). Nadaljnja opazovanja satelita — ki vsebuje posebno celico s psičko Laiko — bodo izvrševali s pomočjo optičnih instrumentov (teleskopov) ter radarja. Uradno sporočilo pravi nadalje, da so iz dosedanjih radijskih znakov „Sputnika“ pridobili dragocene zdravniško-biološke podatke o življenjskih pogojih med poletom v vsemirju, o vplivu sončnega žarčenja ter kratkovalovnih in röntgenskih območij spektra, o razširjanju radijskih valov ter podatke o temperaturi, pritisku in o marsičem drugem. Ta material sedaj skrbno preučujejo in ocenjujejo. V enem tednu je umetni satelit 103-krat obkrožil zemljo.

Uradni molk o „Lajki“

Vendar to suho sporočilo, ki mu je videti, da so ga sestavljali znanstveniki, ni zadovoljilo javnosti. Predvsem, ne pove ničesar o usodi psičke „Lajke“, katere slika je obšla vso svetovno časopisje in zbudila fantazije najširših plasti ljudstva povsod.

Do zaključka našega lista ni bilo nobenega uradnega obvestila v usodi psičke v vsemirju, pač pa krožijo po mednarodnem časopisju najrazličnejše vesti. Prvi, ki so jo zapisali smrti, so bili seve nemški časopisi.

Prvotna namigavanja komunističnega časopisja, da se bo Laika, živa ali mrtva, vrnila s padalom na zemljo, se zaenkrat še niso uresničila. Dopisnik italijanskega komunističnega glasila „Unita“ pa je najprej poročal iz Moskve, da je bila v satelitu pripravljena hrana za psičko za osem dni. V

Novi celovski župan je H. Außenwinkler

Minuli torek je bila prva seja novoizvoljenega občinskega v Celovcu. Mandatarji celovskega meščanstva so iz svoje srede izvolili moške, ki bodo za novo poslovno dobo nosili odgovornost za dobrobit deželne glavnega mesta. Ker je pri volitvah sicer ponovno zmagala socialistična stranka, vendar ni dosegla absolutne večine, je bilo za izvolitev občinske uprave treba sporazuma obeh glavnih strank. Ta je bil tudi dosežen. Tako je bil izvoljen z glasovi obeh strank za župana socialistični kandidat g. Hans Aussenwinkler, podžupana sta g.

Slovenščina kot uradni jezik

Pravni odbor Državnega zbora je minuli torek razpravljal o nekem osnutku, ki ga je predložila vlada za izvršitev člena 7 državne pogodbe glede uvedbe slovenščine kot uradnega jezika na sodiščih. Bil je imenovan 10-članski pododbor, ko bo ta osnutek preučeval in poročal svoje izsledke pravnemu odboru. Člani pododbora so poslanci Lola Solar, dipl. ing. dr. Weiß, dr. Weißmann, dr. Nemeč, dr. Tončič (vsi OeVP) ter Mark, Strasser, Eibegger, Steiner in dr. Neugebauer za SPOe. Zastopniki prizadetih manjšin od vlade niso prejeli ničesar.

ne bo uspelo perečega vprašanja rešiti. Menimo, da se bo tudi ona morala sprijazniti z dejanskim položajem, namreč da odgovarja najprimitivnejšim demokratičnim pravilom, da se prizadetega pri reševanju vprašanja pritegne in se stvari uredijo sporazumno: Le živine ne vprašajo, kadar jo peljejo v klavnico.

Pri vsakem novem zakonu dobijo prizadeti možnost, da povedo svoje mnenje, vprašanje obstoja slovenske manjšine na Koroškem pa bi hoteli rešiti zgolj po receptu večine.

zadnjem obroku hrane je bil primešan strup, ki je povzročil takojšnjo smrt „Lajke“, da bi se žival ne mučila po nepotrebnem. Toda v naslednji izdaji je isti list to vest zanikal, rekoč, da jo je njen sicer običajno dobro poučeni dopisnik Boffa pobral iz privatnih virov.

Sedaj krožita okrog zemlje torej dva molčeča satelita. Njuna brzina se počasi manjša in njeni krogi okrog zemlje se ožijo. Vendar bosta predvidoma še nekaj časa v vsemirju in zaenkrat ni moč vnaprej napovedati, kdaj bosta zašla v gostejše zračne plasti in v njih zgorela.

Bulganin: „Preveč hrupa . . .“

V Moskvi so ministrskega predsednika Bulganina vprašali, ali on kaj ve o usodi Lajke. Odgovoril je, da le to, kar je slišal po radiu in da „ne kaže zganjati prevelikega hrupa radi enega kučka“. Na vprašanje, kdaj bodo Rusi izstrelili novega satelita, je odgovoril: „Sedaj so Amerikanci na vrsti.“ Ta razgovor se je vršil na švedskem poslanstvu, potem ko so zapadni gospodje diplomati in vzhodni tovariši pospravili kupe kavjarja in ga zalili z močno vodko in šampanjcem.

Dopisnik londonskega neodvisnega dnevnika „Times“ pa poroča iz Moskve svojemu listu: „V poplavi novic in ugibanj o drugem satelitu in njegovem pasjem popotniku, je zlahka šlo v pozabo dejstvo, da Rusi niso pravzaprav nikdar uradno izjavili namena spraviti psa nazaj na zemljo. Ruski učenjaki so razpravljali o možnosti kako spraviti kako žival nazaj — vendar niso nikdar rekli, da bodo spravili prav to. Sedaj pa, ko so ugotovili, da živo bitje more obstati tudi v stanju breztežnosti v vsemirju, utegnejo pri kakem bodočem satelitu poskusiti spraviti žival nazaj na zemljo.“

Josef Seidling in g. Blasius Scheucher (ÖVP).

Tudi mesta v občinskem svetu so si razdelili po proporcju. V njem so gg. Asenbauer, Mayerhöfer (SPÖ), Novak in Paar (ÖVP). Volitve so pa bile . . . brez tretjega, kajti mandatarji „neodvisnežev“ so že vnaprej izjavili, da se volitev ne udeležijo. Presenečenje pa je izzval njihov predstavnik g. Bulfon, ki je za svojo stranko zahteval 6. (zadnjega) občinskega svetnika, kar sta mu pa obe glavni stranki složno odklonili. G. Bulfon se je pri tem skliceval na določila veljavne občinskega reda. Zadeva pa bo še naprej razburjala mestne duhove, kajti Bulfon in njegovi se bodo pritožili na Upravno sodišče na Dunaju.

Novi župan je položil uradno prisego v roke deželnemu glavarju g. Wedenigu.

Krščanska kulturna in Gospodarska zveza

vabita

za nedeljo 1. decembra 1957 k Tišlarju v št. Janž v Rožu ob 14.30 pop. na

ROŽANSKI DAN

SPORED:

1. Nastop selskega mešanega pevskega zbora v narodnih nošah,
2. »Naše šolstvo«, govori ravn. dr. Joško Tischler,
3. »Naše gospodarske skrbi«, govori zborn. svet. Janko Janežič,
4. Zvočni film »Moderno ameriško kmetijstvo«,
5. Himna »Njav čriez izaro«, pojejo vsi.

Rožani in Gorjanci! Pridite polnoštevilno, da se pomenimo o vseh važnih vprašanjih!

Vstopnine ni!

Vabita

ODBORA OBEH ZVEZ

- KRATKE VESTI -

Poročajo nam, da je bil pouk slovenščine v Grebinju tako na ljudski kakor tudi na glavni šoli odpravljen. Nismo pa še mogli izvedeti, ali se je to zgodilo brez vednosti okrajnega šolskega nadzornika ali pa celo z njegovo vednostjo.

POROČAJO NAM, da so na Brdu pri Šmohorju premestili iz prvega razreda učiteljico, ki ni bila večta slovenskega jezika, in jo sedaj menda nadomešča vodja šole g. Popotnik.

GIOVANNI GRONCHI, italijanski državni predsednik je prispel v Turčijo na prijateljski obisk. V zadnjih mesecih Italija poskuša igrati večjo vlogo na Bližnjem vzhodu in se nekoliko vključiti v mednarodno igro za petrolej. Pred kratkim je sklenila rimska vlada pogodbo s Perzijo o skupnem izkoriščanju bogatih vrelcev slednje. Ta pogodba določa znatno večji delež deželi, v kateri ležijo vrelci; 3/4 dobička gre v prid Perziji, a 1/4 pripada Italiji. Amerikanci dajejo samo polovico dobička svojemu prijatelju Ibn Saudu v Arabiji, Angleži pa v Iraku in drugod 1/3 ali pa še manj. Radi te italijanske politike so angleški in ameriški petrolejski magnati zelo nevoljni, kajti bojijo se, da bodo odslej tudi njihovi partnerji zahtevali večje deleže.

HRUŠČEV JE SPREJEL prvega podpredsednika jugoslovanske vlade Edvarda Kardelja, ki je prišel na čelu velike delegacije v Moskvo na slovesnosti 40-letnice boljševiške revolucije.

ITALIJANSKI PLEMIČ ZAPRT, ker je razžalil neko pričo. Rimsko sodišče je obsodilo na 4 mesece zopora sicilijanskega markiza Emanuela de Seto, ki se je moral zagovarjati radi prepovedane trgovine z mamičnimi strupi. Neki priči je zabrusil v obraz, da laže. Markiz pa je bil tako kot nekateri gostilničarji, ki se ne omejujejo na to, da „kapljico“ prodajajo svojim gostom, ampak jo je tudi sam obilno užival, to je, vohljal je belkast prašek, ki mu je za nekaj ur pričaral varljivo občutje sreče. Obenem z njim se mora pred sodnijo zagovarjati še vrsta gospodov in dam iz „višje družbe“ italijanske prestolnice, kar kaže, da je marsikdo v tej „boljši“ družbi — najslabši izvržek.

GRAD, KI GA NIHČE NOČE. Na škotskem je grad, ki ima 59 sob. V njem je do svoje smrti pred nekaj meseci bival bogati lord Inverclyde. V oporoki je določil, da naj pripade njegovim trem nečakinjam in sicer po starosti. Za vzdrževanje gradu je določil poldrugi milijon šilingov iz svoje zapuščine. Pač pa je postavil za pogoj, da mora tisti, ki ga bo dobil, tudi v njem živeti. Toda vse tri nečakinje so zapovrstjo dediščino odklonile, kajti računali so pokazali, da bi vzdrževanje gradu stalo več. Pred tedni je bil dan v prodajo, a kupca še ni.

Politični teden

Po svetu . . .

V Moskvi parade z raketami in besede o miru

Minuli četrtek so se začele v Moskvi velike proslave 40-letnice boljševiške revolucije. Na širnem Rdečem trgu pod čebulastimi kupolami kremeljskih stolpov se je odigrala mogočna parada pred očmi sovjetskih oblastnikov ter njihovih gostov, komunistov z vsega sveta, med njimi kitajski državni poglavar Mao Tse Tung, Poljak Gomulka, Ho Chi Minh iz Severnega Vietnama, poglavarji podložniških držav v Vzhodni Evropi ter voditelji komunističnih strank v deželah Zapadne Evrope. Razvrstili so jih na častni tribuni in stali so vsak na svojem mestu, kot jim gre po „činu“ v svetovni komunistični hierarhiji. Vsi so prišli, le enega ni bilo, jugoslovanskega državnega predsednika Tita, ki ga je v tem vlažnem jesenskem vremenu nenadoma revmatizem priklenil na posteljo. Drugi pa pravijo, da je to bila vest, da mu utegne Amerika ustaviti gospodarsko pomoč.

V politiki je bila v zadnjih tednih Sovjetom sreča še kar naklonjena, predvsem imeli so oba „sputnika“, ki s svojim kroženjem nad glavami zemljanov sejata nemir in zmešnjavo. Prebrisani moskovski politiki jo seveda spretno izkoriščajo.

Pri vremenu pa niso imeli sreče. Tisti dan je vladala taka megla, da je morala biti odpovedana letalska parada. Pa za radevedne zapadne vojaške opazovalce, ki so si na svojih, nekoliko oddaljenih (menda so jih bili tja postavili namenoma) prostorih, je tudi parada kopne vojske bila prava paša za oči. Res, opazili so nove tanke T 54, ki so nadomestili T 34. Slednje bivši udeleženci vzhodne fronte nimajo baš v prijetnem spominu, nadalje so videli neke novovrstne topove, ki po sovjetskih uradnih opisih služijo za izstrelke na reakcijski pogon. Zapadni strokovnjaki menijo, da bi, po obliki sodedeč, ti topovi mogli nositi tudi atomske izstrelke. Amerika ima namreč že dalj časa podobne atomske topove. In končno so se prvič pokazale tudi rakete. Vendar so strokovnjaki takoj videli, da gre le za rakete na majhne razdalje, ki tudi v zapadnih vojskah (angleški in ameriški), niso posebna novost. Niso pa pokazali njihovega največjega uspeha, medcelinske rakete, o kateri sedaj, po izstrelitvi dveh „sputnikov“ nihče ne dvomi več. To rožljanje z orožjem pa so spremljale grožnje „imperialistom na Zapadu, ki hočejo vojno na Bližnjem vzhodu“, a jih zgolj sovjetska vojaška moč odvraca od njihovih bojevitih naklepov. Človek ne razume, zakaj ni „bojaželjni imperialistični Zapad“ začel vojne pred nekaj leti, ko je z atomskimi in vodikovimi bombami ter letalstvom imel veliko premoč nad Sovjetsko zvezo. Zakaj bi ga bilo treba z grožnjami odvracati od vojne prav sedaj, ko sta glede vojaške moči oba tabora izenačena, Hruščev ni povedal svojim poslušalcem. Medtem, ko je ponosno razkazoval svoja najmodernejša orožja, pa je v isti sapi prisegal miroljubnost in ponujal na levo in desno „mirno koeksistenco“.

Na Zapadu iztreznitev

V Ameriki in Veliki Britaniji ter v Evropi nastopa počasi iztreznitev po presenečenju z obema „sputnikoma“. Ta dva podviga sta kot udarec po glavi opijanila glave nekaterih zapadnjakov, ki so bili doslej trdno prepričani, da glede tehnike in znanosti vse vedo in da jih v tem nihče ne more doseči, kajšele prekositi. Predsednik Eisenhower je nastopil na vseh ameriških televizijskih postajah s stvarnim govorom, ki je vsaj nekoliko pomiril razburjene duhove. Prepričal je svoje državljane, da poseduje Amerika še vedno vojaško moč, ki zagotavlja varnost njenega prebivalstva in svobodnega sveta, obenem pa je priznal, da bo treba doprinesiti novih žrtev za dosego ruskega naskoka na področju raketnih izstrelkov in vsemirske plovbe. Med govorom je pred njim stala konica iz blesteče kovine tako, da so jo vsi mogli dobro videti. Je bil to nos rakete, ki so jo pred kratkim Amerikanci izstrelili v vsemirje in se je od tam vrnila na zemljo, ne da bi se pri tem v ozračju radi velikega trenja razgrela in zgorela. To je znamenje, da so Amerikanci iznašli kovinske zlitine, ki prenesejo hud zračni upor in visoke temperature raketnih poletov. Bil je tudi imenovan nov osrednji usmerjevalec za znanstvene in tehnološke raziskave, prof. Killian, ki bo vodil vse dele na tem področju.

Francija je le dobila novo vlado

Gospodu Gaillardu, finančnemu ministru prejšnje vlade, se je po 6-tedenski vladni krizi posrečilo sestaviti novo vlado. Vlada je pravzaprav bolj malo nova, ker so v njej skoraj sama stara imena. Francoski parlament je končno pač spoznal, da mora država v sedanjih odločilnih dogodkih imeti nekoga, ki bo vodil državne posle ter zanje nosil odgovornost in s katerim se bodo tuji državniki mogli razgovarjati. Pa tudi gospodarski položaj v Franciji, kjer frank vedno bolj izgublja vrednost in brezupni položaj v Alžiru, kjer kar naprej teče kri, sta pripomogla k Gaillardovemu „uspehu“. Kako dolgo bo on na vladi, ne ve nihče povedati, zelo verjetno pa je, da prav dolgo ne, posebno ako bo dobro delal. V Franciji je že postalo pravilo, da kadar kak ministerski predsednik začne žeti prve uspehe svojega dela, gotovo kmalu potem pade.

. . . in pri nas v Avstriji

Že sedaj priprave za volitve

Po volitvah v deželni zbor na Tirolskem ter v občinska odbora obeh največjih mest Koroške, Beljaka in Celovca so vodstva strank že približno začrtala svojo pot v bodoči borbi za glasove volilcev. Obé koalicijski stranki, OeVP in SPOe, sta sedaj začeli s propagandističnimi nastopi, tako ob priliki debat o državnem proračunu v parlamentu, kakor na raznih zborovanjih po deželi, kjer vedno bolj nastopajo vidni in vplivni veljaki obeh strank. OeVP je na Koroškem začela predvsem močno hvaliti zasluge kanclerja Raaba in finančnega ministra Kamitza, ki imata menda zelo odprto srce za potrebe Koroške. Za „dokaz“ navajajo samo po sebi skromne kredite, ki jih je zvezna vlada odobrila za gradnjo cest pri nas. Včasih izgleda skoraj, kot bi hoteli kilometer za kilometrom kake zgrajene ceste posebej slovesno otvoriti, da bi tako na čim več krajih dežele lahko govorili o svojih zaslugah.

Vsi se hvalijo in obljublajo

Socialisti pa hvalijo predvsem svoja uspešna prizadevanja glede splošnega gospodarskega procvita naše dežele. Tako je celo podkancler dr. Pittermann minuli teden sprejel delegacijo delavskih svetov Koroške BBU (Plajberške rudarske družbe) ter jim zagotovil, da bo na vse mogoče načine pomagál vzdržati obratovanje podjetja. Zadnje čase so namreč cene njenih proizvodov, to je barvnih kovin (Buntmetalle) na svetovnem trgu močno padle, tako da obstaja nevarnost za koroška BBU svojega obrata ne mogla več vzdrževati v sedanjem obsegu, kar pomeni, da bi tisoči delavcev zgubili

Denar, ki ga je zaslužil dinamit, služi znanstvenikom

Dne 10. decembra 1896 je v San Remo na italijanski Rivieri umrl Sved Alfred Nobel, iznajditelj dinamita in eden izmed najbogatejših moč svojega časa. Dobiček iz svojih tovarn razstrelilnih sredstev, ki so v znatni meri služila razruševalnim namenom in za vojaško štelivo, pa je namenil v svoji oporoki za nagrade umetnikom in znanstvenikom, ki bodo s svojimi deli največ pripomogli k napredku človeštva, izboljšanju življenja ter utrditvi miru.

Vsako jesen poseben odbor švedske Akademije znanosti podeli te nagrade.

Letošnji nagrajenci so:

Mirovna nagrada je bila podeljena bivšemu kanadskemu zunanjemu ministru Lesterju Pearsonu, ki je lani kot predsednik generalne skupščine Združenih narodov pripomogel, da se svedska kriza ni prelevila v novo svetovno vojno. On je tudi ustanovitelj mednarodne varnostne sile, ki sedaj nadzira območje pri Gazi, ki loči Egipt od Izraela. To jesen pa se je Pearson moral posloviti, od mednarodne politike, ker je s svojo stranko ured pogovoril pri političnih volitvah v Kanadi. Pearson je nad podelitvijo nagrade bil zelo presenečen. Dejal je: „Zadelo me je kot strela z jasnega . . .“ Vendar je bil srečen. Podelitev te nagrade možu, ki jo je res zaslužil, dokazuje, da dobra dela preživijo tudi muhe volilcev.

Nagrado za književnost pa je dobil francoski pisatelj Albert Camus, ena izmed najbolj zanimivih pojav v moderni svetovni literaturi. Je filozof, romanopisec in briljanten novinar. Piše igre in drame.

svoj zaslužek. Iz istih razlogov se socialistični veljaki minule tedne zavzemajo za normalno vzdrževanje obrata Kestaga v Borovljah. Zatrjujejo, da so oni na vsak način najbolj resni in odkriti zagovorniki teženj delavcev, katerim hočejo ohraniti njihova delovna mesta in s tem vsakdanji kruh. Iz vsega tega je že sedaj, ko še volitve dolgo niso pred durmi, razvidno, da bo na Koroškem boj za glasove pri bodočih volitvah v deželni zbor posebno trd. OeVP bi končno rada zlomila socialistično večino v deželi, vendar je danes nemogoče postaviti kake napovedi. Pri OeVP računajo predvsem, da bo delo zanje zategadelj lažje, v kolikor se v socialističnih vrstah na Koroškem pojavljajo huda trenja med vodilnimi osebami samimi. Znan je že dolgo trajajoči spor med prezidentom delavske zbornice Trupejem na eni strani ter deželnim svetnikom Simo, ki tli pod pepelom navideznega prijateljstva naprej.

Hudo razburjenje je nastalo minuli teden na Nižjeavstrijskem, kjer deželni zbor za OeVP večino ni hotel izročiti sodišču dveh svojih članov, pripadnikov OeVP, ki sta s svojimi avtomobili povzročila prometno nesrečo. V enem slučaju je imela nezgoda celo smrtne posledice. Socialisti glasno protestirajo, da je tako ravnanje groba krivica proti vsakemu drugemu državljanu, ki mora neusmiljeno pred sodišče, ako zagreši tako dejanje. Jasno je, pravijo, da za malenkosti, predvsem pa za pregreške v zvezi s političnim delovanjem, poslanec ne more biti izročen sodišču, ker bi ga s tem odtegnili izvrševanju mandata. To pa niso malenkosti.

Vojni minister potuje po sončni Italiji

Naš obrambni minister Ferdinand Graf se mudi te dni v Italiji, kjer mu razkazujejo vojaške naprave in razlagajo udarnost italijanske vojske, ki je vključena v zapadni vojaški obrambni sistem. Italijanski politiki so se o ministru Grafu zelo pohvalno izrazili, na drugi strani pa so gotovi krogi v Avstriji malo zaskrbljeni, da se je Graf menda premalo ognjevitavo zavzel za južne Tirolce. To je nadomestil državni tajnik prof. Gschnitzer, ki je medtem zopet govoril v Kölnu ob Renu o Južni Tirolski. Poudaril je, da manjšinsko vprašanje danes ni vprašanje lokalnega značaja, marveč je vprašanje, ki sega preko meja in se v novi skupnostni Evropi, ki nastaja, tiče nas vseh! Trdil je, da torej mora ne samo Italija in ne samo Avstrija, marveč tudi ostala Evropa pazno zasledovati razvoj na Južnem Tirolskem. Napovedal je, da bo Avstrija skušala v kratkem v posebnih razgovorih s pristojnimi italijanskimi oblastni olajšati položaj Južnih Tirolcev. Po našem mnenju so to zelo pravilne in lepe ugotovitve, žal pa se spominjamo, da je isti državni tajnik dr. Gschnitzer glede nas koroških Slovencev zavzel popolnoma drugačno in nasprotno stališče. Po našem mnenju pa je pravica samo ena in velja za vse.

Njegova dela so podoba današnjega razklatnega časa. Pred krakim je ostro obsodil krivolonočno zatrtje upora na Madžarskem. Tisti, ki pravijo, da je komunizem klub svojim senčnim stranem napravil marsikaj koristnega in potrebnega, skratka, da je manjše zlo, preko katerega bo končno le prišel napredek, pa je odgovoril: Nedostatki, o katerih pravijo, da jih bo totalitarizem odpravil, so še vedno mnogo manjše zlo kot totalitarizem sam.“

Nagrado za medicino je dobil rimski univerzitetni profesor Bovet. On je dolga leta proučeval strup, ki so ga za svoje sulič uporabljali južnoameriški Indijanci, „curare“, in omogočil iz njega pridobivanje novih pripomočkov za medicino.

Nagrado za kemijo je dobil angleški univerzitetni profesor Alexander Todd, ki poučuje organsko kemijo na univerzi v Cambridge-u.

Največje presenečenje sta pa bili nagradi za fiziko, ki sta bili podeljeni dvema mladima kitajskima znanstvenikom. Njuni imeni sta: Chen Ning Yang in pa Tsung Dao Lee. Eden je star 33 let, drugi pa šteje 35 pomladi. Sta to najmlajša Nobelova nagrajenca. Poučujeta višjo fiziko na ameriški univerzi Columbia.

Tako znanstveniki, ki ne poznajo narodnostnih in rasnih ovir pri iskanju naravnih resnic, potrjujejo načelo, da smo vsi ljudje enaki, da imajo vsi narodi sposobne moze, ki morejo prodreti v doslej neznane skrivnosti narave; da smo vsi enakovredni sinovi skupnega Stvarnika.

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenski kulturni krožek v Kanadi

V Willowdale pri Torontu v Kanadi je začel svojo novo delovno sezono Slovenski kulturni krožek. Na prvem sestanku so poslušali opis dolenske „ohceti“, kot pravijo v tej najjužnejši pokrajini Kranjske ženitovanskim običajem. Sledila je prleška ohceta s Spodnje Štajerske. Oba opisa so spremljale značilne živahne ženitovanske narodne pesmi. (Pri nas na Koroškem pa pravimo „ojset“, iz česar hočejo nekateri sklepati, da smo drugačne vrste ljudje?)

Nato je gospodična Milena Lenartova pokazala zbranimu občinstvu barvne slike, ki jih je posnela na svojem nedavnem obisku na Koroškem.

Uspehi slovenske podjetnosti v tujini

Za direktorja velike zavarovalniške družbe „New England Mutual Life Insurance“ v Bostonu (USA), je bil imenovan mlad Slovenec, g. Walter F. Desmond, ki je pri istem podjetju šele pred dve in pol leti kot začetnik nastopil službo. V tem času je s svojimi uspehi prekosil vse sovrstnike in je zato bil imenovan za direktorja. Je sin gospe Jennie Hrvatini iz Clevelanda in je po končani srednji šoli študiral trgovinstvo in zavarovalništvo na Miami University v mestu Oxford (Ohio). Štiri leta je služil v vojni mornarici.

V mestu Lethbridge v kanadski provinci (deželi) Alberta pa se je kot gradbeni podjetnik zelo dobro uveljavil rojak g. Ludvik Pahulje. Po preselitvi v Kanado se je že leta 1950 začel baviti z gradnjo hiš. Iz malih začetkov je njegovo podjetje v kratkem času doživelo velik razvoj. Do danes je zgradil že nad 300 hiš. Cele mestne četrti v nekaterih manjših mestih province Alberta so njegovo delo. Njegove „Pahulje Homes“ (Pahuljevi domovi) vsakdo pozna. Iznajdljivi mož pa zna ceniti moč reklame in po ondnotnih dnevnikih lahko vidite oglase za njegovo podjetje, ki zavzemajo kar celo stran. Ve, d se mu izdelek bogato povrne.

Vlom v slovensko posojilnico v Clevelandu

Pred nekaj tedni so roparji vdrli v slovensko posojilnico v Clevelandu (USA) in izropali blagajno. Odnegli so precejšen plen, ki se ga pa niso dolgo veselili. Ondotna posojilnica, ki je zelo moderno podjetje, je namreč imela v blagajno vgrajeno posebno filmsko napravo, ki je filmala roparje med delom. Posnetki so jako dobro uspeli in tako je policija mogla takoj razpoznati obraze zlikovca in njegovih dveh pomočnikov. Bil je to 24-letni Steven R. Thomas, ki ga je potem varnostna oblast začela takoj zasledovati. Ko je zločinec iz časopisov zvedel, da je nehot postal filmski „zvezdnik“, se je sam predal policiji. Sodišče ga je obsodilo na 10 let ječe.

Kos, Maleš in Putrih razstavljajo v Pragi

Trije znani slovenski umetniki, slikar Gojmir A. Kos, grafik Miha Maleš in kipar Karl Putrih so te dni odprli razstavo svojih del v galeriji Manes, ki je ena izmed najbolj reprezentativnih v češki prestolnici. Na zelo lepo pripravljeni razstavi je tudi 25 Kosovih podob, ki smo jih pred kratkim mogli občudovati v Celovcu, čeprav žal naši meščani te priložnosti niso v prevelikem številu izkoristili. Skoda imajo pač oni sami!

Že ob otvoritvi se je zbralo zelo veliko občinstva in tudi časopisne kritike so bile nadvse ugodne. Umetniški stiki med češko in slovensko prestolnico imajo že lepo tradicijo. Segajo v dobo pred prvo svetovno vojno, ko je tam deloval veliki slovenski arhitekt Josip Plečnik, a na praški Umetnostni akademiji se je izsolala vrsta slovenskih slikarjev in kiparjev. Spomladi bodo češki umetniki prišli v Ljubljano.

Občni zbor „Slovenske prosvete“ v Trstu

Minuli teden je odbor „Slovenske prosvete“ v Trstu položil svojemu članstvu letni obračun. Bil je zelo lep in pester, kajti ta katoliška prosvetna organizacija ne išče bučnih zunanjih uspehov, ampak se z veliko ljubeznijo in poštrevnostjo posveča gojitvi slovenske kulture in besede v mestu in naših vaseh na Tržaškem. Prireja koncerte, igre, predavanja, pevne nastope in sestanke tudi v skromnih vaških dvoranah, kjer pa vprav zato vlada večja prisrčnost, nekako družinski razmerje med izvajalci in gledalci. Dokaz, kako globoko je njeno delo pognalo korenine v srca naših rojakov ob Jadranu, je dobra udeležba na občnem zboru, kjer je prevladovala predvsem mladina, ki jo bodo v novem poslovnem letu še bolj pritegnili k delu. Bil je znova potrjen stari odbor.

Slovenski režiser v Londonu

V angleško prestolnico je odpotoval g. France Jamnik, režiser ljubljanskega Narodnega gledališča. Na povabilo znanega gledališča „Workshop“ bo režiral (pripravil) predstavo igre italijanskega pisatelja Luigijsa Pirandella „Človek, zver in čednost“. Omenjeno gledališče je prvotno nameravalo Jamniku poveriti režijo kakega novejšega slovenskega dela, vendar so morali stvar odložiti, ker za sedaj ni primernih prevodov v angleščini.

„Potovanje na Luno“ — kar sedaj!

Uspešna izstrelitev prvih dveh satelitov v vesemirje je znova zbudila načrte za potovanja po svetovnem prostoru, ki so se s tem uspešnimi poskusi znatno približali uresničitvi. Nekateri so celo pričakovali, da bo prva raketa z naše zemlje izstreljena ali celo dosegla Luno dne 7. novembra, na praznik 40-letnice boljševiške revolucije. Oba uspela ruska poskusa z umetnimi sateliti ter nekateri nejasni namigi sovjetskih diplomatov so namreč ustvarjali vtis, kot da imajo Sovjeti še druga presenečenja skrita v rokavu, ki jih bodo ob primernih prilikah stresli pred presenečeni svet. Toda ruski znanstveniki so molčali. Razen bučnih govorov komunističnih oblastnikov in mogočne parade na Rdečem trgu v Moskvi, ki pa niso presenetili nikogar, se ni zgodilo nič drugega, zato lahko rečemo, da je ta praznik minil brez senzacij. Ni prinesel tudi najbolj zaželene senzacije za rusko ljudstvo, ki že dolgo zaman čaka na sporočilo svojih oblastnikov, da je nastopil konec pomanjkanja najnujnejših življenjskih dobrin.

Na največji ameriški zvezdarni je bil najmočnejši daljnogled obrnjen na Luno, da zapazi kakšen znak o došlecih z zemlje. Računali so namreč z možnostjo, da bi raketa, ki bi naj dosegla Luno, nosila s seboj vodikovo bombo, ki bi na cilju eksplodirala in s tem zemljanom sporočila, da je prišla na Luno. Toda blede Luna je ostala taka kot je bila, njen obraz se ni za las spremenil.

Kljub temu pa je čas, ko bodo prvi izstrelki z naše zemlje odfrčali na Luno, le blizu in imeli bomo prijetno priložnost, da prisostvujemo tekmi med najboljšimi znanstveniki na svetu, kdo bo prvi prišel. Trenutno imajo Rusji prednost, a Amerikanci so pripravljeni, da sedaj tudi nekaj žrtvujejo od svojega blagostanja zato, da si zopet pridobijo nazaj naslov tehnično najbolj napredne države na svetu.

Vsekakor bo doseg Lune z zemlje odkril marsikatero skrivnost vesoljstva, ki nam je bila doslej neznan.

Kaj pravi profesor Armellini

O tem so novinarji stavili nekaj vprašanj rimskemu univerzitetnemu profesorju Armelliniju, ki je predstojnik zvezdoslovnega instituta v italijanski prestolnici.

Posnemamo v glavnem njegova izvajanja: Luna je mnogo manjša od Zemlje, kajti njen premer znaša le 3.400 km, dočim ima premer zemlje 12.700 km, torej je Zemlja skoraj 4-krat večja. Luna je tudi manj „gosta“ od zemlje in sicer za 5-krat manj. Nadalje je Luna brez ozračja in brez vode. Težnostna sila je na Luni okrog 6-krat manjša kot na zemlji. To se pravi, predmet, ki tehta na Zemlji 6 kg, bi tehtal na Luni samo 1 kg. Zato bi se človek na Luni z mnogo večjo lahkoto kretal, kajti njegovo telo, ki bi recimo na Zemlji tehtalo 70 kg, bi imelo na Luni samo 20 kg. Lahko bi torej skakal kot koblica.

Pa marsikaj zanimivega bi videl na Luni. Ako bi obrnil svoj pogled v nebo, bi se mu odprl čudovit prizor. Barva nebesnega svo-

da, ki se boči nad nami, namreč ni prava barva vesemirja, temveč je plod posebnih pojavov v zemeljskem ozračju ali atmosferi, ki obdaja našo zemljo. Ker Luna nima ozračja, bi z nje človek naravnost videl v svetovni prostor. Ta bi bil črn, a na njem bi se svetile večje ali manjše krogle, bližnje in oddaljene zvezde. Videl bi jih naravnost kot svetleče plošče ali točke, dočim jih mi na zemlji vidimo skozi ozračje kot mežikajoče, zabrisane pike, podobno kot kadar gledate ob dežju skozi mokro šipo motne poteze predmetov zunaj.

Posebno mogočen bi bil pogled na Sonce. Na zemlji skozi ozračje namreč vidimo samo jedro Sonca, opazovalec z Lune bi pa videl, kako z robov Sonca žvigajo na vse strani plamenj rdeče in vijoličaste barve, ki ustvarjajo okrog sončne oble krasno krogo, podobno cvetnim listom sončnice.

Toda kakor nam zemeljsko ozračje zakriva čare vesemirja, nas pa ščiti pred smrtonosnimi žarki, ki prihajajo iz njegovih neznanih daljav. Sonce oddaja ultravioleto žarke, iz vesemirja pa prihajajo kozmični žarki. So to majhni delčki, atomi, v katerih je nakopičena neznanska energija (moč). Ako bi padali naravnost na Zemljo, bi na njej uničili „požgali“ sleherno rastlinsko, živalsko ali človeško življenje. Vprav ozračje nas kot nekaka odeja varuje, kajti ko prodrejo skozi njo do nas, so že zdavnaj tako oslabei, da niso več nevarni.

Smrtni žarki

Človek, ki bi prišel na Luno, bi torej moral biti opremljen s posebno vesemirsko obleko, ki bi njegovo telo varovalo pred temi škodljivimi žarki. Moral bi imeti s seboj zalogo kisika za dihanje. Ker mu ozračje ne bi zamegljevalo pogleda na vesemirske telesa, bi mogel v nekah urah razrešiti marsikatero uganko, na katero znanstveniki z zemlje tudi z najmočnejšimi teleskopi (daljnogledi) in aparati po zvezdarnah ne morejo najti odgovora.

Pa še nekaj. Lahko bi ugotovil sestavo Lune, o kateri imamo sicer zelo dobre slike, ki pa so še vedno pre malo natančne. Še danes ne vemo, kakega značaja so žrela, ki so jih na Luni opazili; ali so to stara vulkanska žrela luninih ognjenikov, ki so ugasnili, ali pa so jih izvrtali velikanski meteoriti, deli razpadlih planetov, ki so na njihovi poti trčili v Luno.

Luna in skrivnosti vesemirja

Na vprašanje, ali bi bilo moč bivati na Luni, pa je prof. Armellini odgovoril, da ne. Lune po njegovem mnenju nikoli ne bo moč „kolonizirati“ ali naseliti. Predvsem radi pomanjkanja ozračja, radi smrtnih kozmičnih žarkov ter pomanjkanje vode. Nadalje je Luna stalno izpostavljena meteroritom, koščkom vesemirskih teles, ki udarjajo vanjo. Na Zemlji nas ozračje tudi ščiti pred njimi, kajti ko zaidejo vanj, se radi svoje brzine ob zračnem uporu tako razgrejejo, da se še pred padcem na zemljo zgorijo. Le tu pa tam pade kak majhen kos na zemljo. Pa to je takšna redkost, da ne predstavlja nobene grožnje.

In končno, človeško naselitev onemogočujejo velikanske toplotne razlike na Luni. Ob ščipu naraste temperatura na 100 stopinj nad ničlo, pri naslednji meni da pade na 200 stopinj pod ničlo. Najbrž bi se vsak turist z Zemlje lepo zahvalil za tako negotoljuben kraj.

Pridite z nami!

Po dosedanjih opazovanjih pa utegne Mars biti nekoliko gostoljubnejši. In končno, ni izključeno, da so kje v vesemirju še planeti, kjer bi bilo življenje možno in morda ondi celo obstoje živa bitja.

To so vprašanja, ki so že od nekdaj vzpodbujala človeka k razmišljanju. Znan-

Obisk dunajskega novinarja v Ljubljani

Tukaj veje mednarodni veter . . .

Umetnostni urednik uglednega dunajskega tednika „Die Oesterrische Furche“, dr. Wieland Schmidt, je pred kratkim obiskal Ljubljano in v svojem listu takole popisuje svoje vtise:

Ko človek gleda v teh jesenskih dneh s stare trdnjave na griču preko Ljubljane (piše „Ljubljana-Laibach“), glavnega mesta Slovenije, ga marsikaj spominja na Gradec. Kot se tam staro mesto s svojimi ozkimi hišami in tesnimi ulicami trdno privija k pobočju hriba, se tudi tukaj mesto opleta skoraj okoli in okoli grajskega griča.

Ljubljana s svojimi skoraj 150.000 prebivalci ima življenje prave prestolnice: je sedež uprave in škofije, ima univerzo, Akademijo znanosti in umetnosti, opero, več dramskih gledališč in več muzejev. Arhitekturno podoba mesta je v grobih obrisih moč razdeliti na tri predele: srednjeveške in baročne stavbe, katerih prijetnost ni zgolj v stavbarski umetnosti ampak tudi v njih starosti, v stavbe novejšega časa, ki so skoraj brez izjeme Plečnikove ustvaritve, in končno zgradbe najnovejšega časa, ki so nastale po drugi svetovni vojni. Te so brezupno puste in odvratne. Človek bi podvomil, ali je sploh moč slabše in grše graditi kot to delajo v ljudskih demokracijah. Dunajske občinske hiše v primeri s temi zgledata naravnost mične . . .

Ljubljana ima dve zelo pomembni, veliki umetnostni galeriji: Narodno galerijo, ki jo vodi dr. Karel Dobida in Moderno galerijo, ki jo vodi nekoliko mlajši dr. Zoran Križičnik. Obe država na vzoren način podpira, ne da bi pri tem niti najmanj zbuja la vtis neprijetnega varuštva . . .

Imeli smo priložnost, da si ogledamo Moderno galerijo in njeno ureditev. Vedno znova in znova smo se morali čuditi, kaj vse ima in kako dobro je opremljena. V fototeki (zbirki fotografij op. ur.) imajo slike vseh del, ki so kdaj bila razstavljeni v Moderni galeriji ter posnetke vseh pomembnejših del katerega koli važnejšega slovenskega slikarja. Skladišče je zelo moderno opremljeno, s premakljivimi stenami, ki omogočajo lahek dostop do katere koli podobice. In končno vzorni katalogi. Imajo vseskož značaj malih monografij, so skrbno urejeni in vsebujejo številne posnetke slik.

stveniki zato študirajo naravo in njene zakone ter prodirajo v njene skrivnosti. Tehniki pa gradijo sredstva za obvladovanje narave in svetovnega prostora. Toda kamor zaenkrat ne moreta seči ne znanost in ne tehnika, tja pa poleti človekova fantazija. Kdaj bodo znanstveniki in tehniki prišli na Luno, ne vemo, toda na uma lahkkih krilih je že pred 90 leti popeljal tja tri može in tri pse francoski pisatelj Jules Verne v svojem romanu „Potovanje na Luno“, ki ga začnemo ta teden objavljati v našem listu. Zato bralci, ki imate tudi nekaj fantazije, ste vsi lepo povabljeni, da v duhu potujete z Jules-om Verne-om in njegovimi prijatelji na Luno. Zbirališče: Na 7. strani „Našega tednika“, pod črto. Odhod: Takoj!

Posebno močan vtis naredi katalog 2. mednarodne grafične razstave, ki je bila ondi to poletje. Ima 150 strani s 130 posnetki. Platnice krasi šele letos nastala barvna litografija Marca Chagala „Monstre de Notre-Dame“.

In razstave same! Tukaj veje mednarodni veter. Razstave, ki niso nikdar prišle na Dunaj — so Ljubljančanom nekaj samopostojne razumljivega. Človek ima vtis, kot da hočejo politično osamljenost, v kateri se je nahajala Jugoslavija in se žal še nahaja, kolikor mogoče na vsestranski način nadomestiti z umetnostno dejavnostjo, s stiki z umetniškimi središči na Zapadu, z udeležbo pri duhovnem življenju sveta. Vsi podvigi Moderne galerije pričajo o sposobnosti za navdušenje, o širokogrudnosti, o sodoživljanju, ki prihaja res iz srca, vse stvari, ki so pri nas postale žal tako redke.

Moderna galerija je priredila velike razstave Pabla Pacassa in Henry-ja Moora; vsako drugo leto je tam mednarodna grafična razstava z bogatimi nagradami, ki je naglo postala slavna. Te dni je tukaj moč videti veliko razstavo koroškega slikarja Wernerja Berga . . . Obsega 65 oljnatih slik, 6 akvarelov, več kot 70 lesorezov in številne skice — je skratka najbolj obsežna razstava njegovega dela, kar jih je bilo doslej. Čudno, ta razstava ni bila pripravljena pri nas v Avstriji, ampak pri naših južnih sosedih . . .

Razstava je izvrstno razporejena. Vrstni red slik ni časoven, ampak se ravna po motivih in vsebinskem občutju. Posebno dobro prihajajo do izraza lesorezi. Ta Bergova razstava je imela za naše razmere neverjetno močan in vsestranski odmev. Vsak dan razstavo obiše nad sto ljudi, včasih celo po več sto. Gotovo ima že samo vsebinski obseg slik, ki prikazujejo vsakdanje življenje koroških Slovencev in njihovo pokrajino, posebno privlačnost za ljubljansko občinstvo, vendar samo to ne bi zadostovalo za razlago tega zanimanja, ako ne bi bilo ondi tudi splošno razširjeno veselje nad umetnostjo. Obiskovalci in tisk poudarjajo močno izrazno silo in karakterizacijsko umetnost Bergovih slik, njihovo poglobljeno poetičnost in strnjeno izraza.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

165

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Ker je bilo prepovedano uporabljati cerkveni denar za gradbo šol, so zgradili iz njega v Globasnici mežnarijo, ki naj bi služila tudi za šolo in ker je bila mežnarija potem last cerkve, je morala ona nositi vse stroške za njeno vzdrževanje in s tem seveda tudi za šolo. Spricho takih razmer seveda tudi ni bilo niti misliti še na snovanje „industrijskih šol“, v katerih bi se učile deklice ročnih del in ki so jih želeli z Dunaja.

Vsega tega težkega položaja je bila pa v veliki meri kriva vlada sama. Vsa jožefinska politika je namreč povzročala vedno večje pomanjkanje duhovščine, a ravno ta je bila vendarle še glavni steber podeželskega ljudskega šolstva. Uvedba velike šolnine na gimnazijah in lastne stiske samostanov, v katerih so dobivali toliko revni dijaki zastoj hrano, je silno zmanjšala število dijakov in s tem seveda tudi duhovniškega naraščanja. Pri tem so bili težko prizadeti v prvi vrsti Slovenci, ker premnogi slovenski kmečki starši niso mogli več poslati svojih sinov v mestne šole in se je zato vidno zmanjševalo tudi število slovenskih duhovnikov. Končno so dajala tudi deželno-knežja (kameralna) zemljiška gospostva navadno najslabši zglede glede izpolnjevanja dolžnosti šolskih patronov (n. pr. na Osojah).

Popolnoma razumljivo je tedaj, ako se je snovanje novih šol skoro čisto ustavilo, pri čemer so bili vnovič najbolj prizadeti ravno slovenski predeli, ki iz spredaj-

navedenih razlogov niso mogli priti na vrsto že poprejš. Temelj novega šolstva je bil resda postavljen tudi na slovenskem Koroškem, toda število šol je ostalo tu vendarle še naravnost neznanost in še te so se morale trdo boriti z opisanimi težavami. Prav nič se ne moremo čuditi, ako so zato pristojni činitelji krotili preveliko vneto kresijskih šolskih komisarjev in se postavljali na stališče, da je treba vzdržati vsaj že obstoječe šole, a nove naj se snujejo le, ako so zanje res zagotovljena vsa potrebna sredstva. Notranjeavstrijski gubernij je l. 1788. začasno ustavil sploh vsa ustanavljanja novih šol in skušal spraviti učiteljske plače vsaj na 130 gld letno, a pogosto se mu ni posrečilo niti to.

Na polju gimnazijskega pouka Jožef II. ni izvršil večjih sprememb. Skušal je iz srednjega (in seveda tudi iz visokega) šolstva izriniti predvsem mrzke mu redovnike in jih nadomestiti s svetnimi učitelji, kar se mu pa radi nedostajanja teh seveda ni posrečilo. Do skrajnosti je poostiril državno nadzorstvo nad vsem poukom, ukazal je zapreti vse javne in zasebne šole, ki niso poslovale po njegovih predpisih, odpravil je iz srednjih šol dotlej običajne telesne kazni, skrčil je število verskih vaj, dovolil tudi židovskim dijakom vstop na srednje šole in uvedel je (1784) visoke šolnine (na gimnaziji po 12 gld letno, na licejih po 18 gld in na univerzah celo po 30 gld, le bogoslovci so bili oproščeni). Res je, da je služila ta šolnina za ustanove posebno nadarjenim revnim dijakom, vendar so bili z njo — kakor sem že parkrat omenil — posebno udarjeni slovenski kmečki sinovi in je seveda povzročilo to le še večje zmanjšanje števila slovenskih dijakov. Sino-ve s slovenskega podeželja je izrečno še prizadela Jožefova premestitev nekdanjega jezuitskega konvikta v Gra-

dec. Cerkevni krogi so bili vznemoljeni tudi radi prevelikega zanemarjanja latinščine v prid nemščini in radi učbenikov raznih protestantskih pisateljev. Vsi navedeni ukrepi so močno vplivali tudi na prav vidno znižanje kakovosti gimnazij sploh, tako da se je začelo pojavljati proti njim glasna splošna nevolja v vseh slojih. To je cesarja končno prisililo, da je nekaj mesecev pred svojo smrtjo odredil postavitve posebne komisije, ki naj bi vzele v roke novo revizijo celotnega šolstva, toda te ni več doživel.

Glede koroškega srednjega šolstva sem že povedal, da je obstajala po ukinitvi šentpavelske nižje gimnazije samo še celotna petrazredna gimnazija v Celovcu z licejem, ki je obsegal tri „fakultete“: modroslovno, medicinsko in bogoslovno, a slednja je bila ob ustanovitvi generalnega semenišča v Gradcu ukinjena. Glede jezikovne politike je treba pač omeniti to, da je izdal cesar že dne 31. XII. 1780. odredbo, v kateri je bilo rečeno, da „mladina, ki ima veselje in sposobnost prestopiti v latinske šole, naj zna nemško, brez tega ne more biti sprejeta“. Toda vsaj za naše dežele (izvzemši Primorske) ni prinesla ta odredba nobene spremembe, ker je to praktično veljalo že tudi dotlej. Važno je bilo pa to, da je izrinitil cesar iz srednjih in visokih šol latinščino v korist nemščine, kar je seveda jako povečalo tudi nevarnost germanizacije naših dijakov. Nekaj malega naše mladine je bilo prizadeto tudi s tem, da je cesar odpravil graško vseučilišče, oziroma ga ponižal v navadni dvoletni licej (ti so nudili predvsem praktično znanje), tako da je morala iskati od-šlej najvišji pouk na dunajski univerzi.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

RED SLUŽBE BOŽJE V CELOVCU

Vsako nedeljo in praznik je sv. maša s slovensko pridigo in petjem ob 7. uri v kapeli provincialne hiše — Viktringer Ring 19 (poleg Koschatmuseum).

Ob 9. uri je šolarska sv. maša v cerkvi novega bogoslovja (Neue Priesterhauskirche, Tarviser Strasse 30, ob Lendkanalu).

Ob delavnikih pa je vsak dan ob 1/4 na 7 sv. maša v kapeli provincialne hiše.

Slovenski verniki v Celovcu so vabljeni k božjim službam.

Iz šmihelske fare:

STRPNA VES

Janez Tomažej, pd. Orenj v Strpni vesi, je bil v bolnici v Wolfsbergu, kjer so ga operirali na želodcu. V nedeljo 10. 11. se je srečno vrnil domov. Želimo mu dobrega okrevanja in popolnega zdravlja. Doma pa so pri Orenju pridno delali letos, dozidali so kmečki hiši še eno nadstropje, celo pritličje so vzdignili, tako da bodo imeli sedaj suho in zdravo stanovanje. Voda pa jim ne bo delala več preglavic.

SMIHEL PRI PLIBERKU

Dipl. trgovec Adolf Picej in njegova gošpa Ivanka Picej, rojena Vavti, sta dobila prirastek v družini. Oče Dolfe je ves srečen, ker ima sedaj štiri otroke. Kako bo najmlajšemu otroku ime, bomo zvedeli šele pri krstu. Čestitamo!

ČERGOVIČE

Štefan in Elizabeta Cirgoi iz Globasnice sta prinesla v nedeljo 10. 11. h krstu Prilaznikovega otroka iz Čergovič. Pri krstu so mu dali ime Frančišek.

GLOBASNICA

Poročno slavje

V Mali vesi je vladalo dne 28. oktobra veselo razpoloženje, ko sta se poročila Barbica Wutte, pd. Kuncova, in Karel Markitz, pd. Jožapov, Kat. prosvetno društvo pa je z Barbko zgubilo društveno odbornico in eno najboljših naših igralk.

Cerkveno poročno slavje se je vršilo z sv. mašo v globaški farni cerkvi, pri kateri je prepevala deklška Marijina družba, katere predsednica je nevesta bila. Pred cerkvi jo pa je svojo dolgoletno članico pozdravila Marijina družba z lepo deklamacijo. V svojem poročnem nagovoru so dali preč. g. župnik Posch ženinu in nevesti lepe misli seboj na skupno življenjsko pot.

Po poročni sv. maši so se zbrali številni svatje v gostilni pri Štecklu, kjer so se tudi brez plesne godbe prav dobro imeli. V zahvalo za plodno delovanje na kulturno-prosvetnem polju je zapel nevesti društveni pevski zbor pod vodstvom g. Janeza Petjaka. Temu je sledila deklamacija novoporočencema. Ob koncu slavja sta prejela še majhno darilo kot pozornost globaškega prosvetnega društva, ki ju bo v bodočem prosvetnem delovanju zelo pogrešalo, kajti Barbica je bila skoraj vsa povojna leta aktivna odbornica Kat. prosvetnega društva v Globasnici in smo jo videli na odru kot dobro igralko skoraj pri vseh kulturnih prireditvah. Znala se je uživati v vsako vlogo in igro, bodisi pri verskih igrah, v veseljoigrah ali v žaloigrah. Posebno dobro je rešila vedno vloge žene in matere. Zato upamo, da jo bo dobro igrala tudi sedaj v praktič-

ROZAN:

Svet se spreminja in mi z njim

XXI.

Ze dolgo bi rad govoril z našo mladino, posebno z mladino iz kmečkih vrst, kajti saj tudi naša mladina ne hodi z zaprtimi očmi po svetu, je po večini pridna in dovzetna za spremembe, ki se napovedujejo in prihajajo — sem ter tja kar čez noč. Naša mladina je pa tudi vredna, da se z njo pomenimo o bodočnosti, ko ona prevzema gospodarske vajeti v svoje roke!

Vsi prebivalci naše, že mnogo milijonov let stare zemlje, ki je svoje obličje bolj spremenila kakor vsaka filmska igralka, čutimo sedaj, da se spet nekaj novega pripravlja. Povsod se bojijo vojske in se pripravljajo na vojsko, četudi je ravno radi tega ne bo. Dosedaj najbolj zaostali narodi v Afriki in Aziji se ne bojujejo sami med seboj, ampak hočejo biti popolnoma samostojni od drugih držav. V raznih državah se spreminja denarna vrednost ali se pa ljudje pred tem bojijo. V gospodarstvu se napovedujejo nove najdbe in tako dalje. — Čeravno pa niti pri nas še ni povsod posvetila električna luč in še ni dovolj praktična povsod samo

Pri nas na Koroškem

nem življenju kot prava žena. Imela je vedno odprto srce za vse društvene potrebe, tako smo jo večkrat nadlegovali s šivanjem igalskih oblek, krojev itd.

Kot tiho in pošteno dekle se je držala tudi starega pravila, da je treba iskati ženina blizu. Korej pa, ki ima lepo urejeno gospodarstvo, je dobil v njej dobro in pridno ženo.

Farani in društveniki novoporočencema želimo na skupni življenjski poti vse najboljše, mnogo sreče in obilo božjega blagoslova. Tem čestitkam se pridružuje tudi Kršćanska kulturna zveza, ki se ji zahvaljuje za ves trud in vse delo pri globaškem prosvetnem društvu in na splošnem kulturno-prosvetnem področju.

SELE

Krvava kokošja tragedija — 14 žrtev

V noči med 8. in 9. novembrom je pri Zvrh. Bošnjaku 14 nedolžnih žrtev zgubilo življenje vsled krvočnosti drzne napadalke. Pozabili so zapreti kurnik in lisica je zadavila 14 kokoši; od teh je štiri že odnesla v svoj brlog, deset pa je še ležalo mrtvih na „morišču“.

Lisičja padloga je res velika. Mnogokje je predrzna roparica napravila v kurjih družinah občutno škodo. Prej so lovci lisice bolj streljali, uničevali s strupom in lovili v skopce. Odkar pa lisičje kože za podlogo plaščev in kot ovratnice niso več moderne, jim lovci ne strežejo več toliko po življenju in lisice imajo bolj varno življenje, pa tudi dobre gostije s kuretnino.

BOROVLJE

Ze je nekaj časa od tega, od kar smo položili na novem pokopališču v svojo družinsko grobnico Janka Urbanec, velikega posestnika in mesarskega mojstra, ki je umrl v starosti 74 let. Janko Urbanec je igral pri nas v Borovljah nad 50 let važno vlogo. Ko še ni bilo na Ljubelj državne ceste, ko še ni bilo karavanskega predora in ko še ni bilo tovornih avtomobilov, je že Janko kot mladenič s svojim očetom vozil s konji preko Ljubelja zaklane prašiče in druge mesne izdelke na boroveljski trg ter v Celovec.

Da ta posel takrat ni bil lahak, je razumljivo. Treba je bilo par težkih konj vprege in še drugi par za priprego, da so privlekli počasi z mesom obložene vozove na vrh. Kolikokrat jih je zasačilo na poti slabo vreme. Ob takšnih prilikah so dostikrat cene padle in so se morali le z malim dobičkom vrniti domov.

Rajni Janko je prišel v Borovlje po prvi svetovni vojni in odprl svojo mesarijo, kjer je bil vedno velik promet. Tu se je tudi oženil ter ustanovil svojo družino. S svojim tastom, zidarskim mojstrom Koschatom, sta postavila veliko in moderno mesno trgovino. Proti koncu druge svetovne vojne so mu odvzeli mesarsko koncesijo in od takrat se je pečal le še z živinsko kupčijo in poljedelstvom do svoje smrti. Vsi smo ga spo-

štovali, ker svojega kranjskega narečja ni pozabil in do zadnjega si je pridržal svoje lepo ime „Janko“.

ST. JAKOB V ROŽU

Preteklo sredo, 6. XI. smo se ob odprtem grobu poslovili od Dobernikovega očeta iz Gorinčič. V 70. letu ga je strla dolgotrajna bolezen. Odšel je v večnost, kjer ni več smrti ne solza. G. župnik so se mu zahvalili za 45 let dolgo zvesto sodelovanje pri cerkvenem zboru in ga stavili tudi lovcem za zgled; saj je bil redka izjema teh ljudi, da je ob nedeljah vzel puško, jo odložil pri sosedu, šel v cerkev in potem šele na lov.

V imenu lovcev je spregovoril g. župan kot lovec, v imenu društva „Rožica“ pa g. Martinjak, ki je zbral svoje pevce in se s pesmijo-žalostinko poklonil rajnemu v spomin in zahvalo. V cerkvi so med sv. mašo-zadušnico prepevali pevci in pevke, s katerimi je pokojni še sam prepeval. Naj njegov zgled zbudi med mladino več zanimanja za našo lepo cerkveno in narodno pesem. Zaljučim naše sožalje!

Življenje je pestro. Veselju sledi žalost, v žalost se pomešava veselje. V mirni gostiji je slavila Kravcarjeva Tilda in očetovem domu svoj poročni dan. V nedeljo popoldne je stopila s Čarejevim Mihijem iz Želuč v St. Petru pred poročni oltar in mu obljubila nedeljeno ljubezen do smrti. Želimo, da vztrajata in da bosta srečna!

LOGA VES OB VRBSKEM JEZERU

Koncem septembra t. l. je umrla v Kapli v Rožu ga. Barbi Singer, p. d. Helfarjeva na Strugi v starosti 82 let. Ker je bila rajna nad 20 let tukaj v našem župnišču pri njenem bratu nam nepozabnem župniku in narodnjaku, zgodovinarju Štefanu Singerju kot gospodinja, je prav, da se je tudi mi spomnimo. Tu je preživela skupno z materjo ob obilnem delu — saj so bili razni obiski na dnevnem redu, a tudi revežev, od katerih nobeden ni šel praznih rok ali lačen iz župnišča, ni manjkalo — vesele ure. V prvi svetovni vojski je sotrpela tudi ona z g. župnikom (bratom), kateri je imel kot narodni delavec in zgodovinar hišne preiskave in je moral po glasovanju bežati. Po plebiscitu se je rajna Barbica preselila s sedaj že rajnim bratom, kateri je leta 1945 v pregnanstvu Maria Trost umrl, v rojstno faro Kapla v Rožu, kjer je bratu, tedaj dekanu, do leta 1943 gospodinjala. Rajna je bila globoko verna in se je vedno rada udeleževala naših narodnih prireditev.

Naj se rajna odpočije v domači zemlji ob strani njenih svojcev! Vsemogočni pa bodi njen plačnik!

Kakšen duh veje še vedno med bivšimi hitlerjanci, hočemo tu o njih narodnem sovražstvu nekaj omeniti: Med vojno so bili tudi pri nas slovenski napisi na križih (znamenjih) in drugod ali že odstranjeni ali pa zamazani. En tak križ, delo rajnega akademškega slikarja Petra Markoviča, katero je res umetnina, je pustila občina, kar se

drugi pravijo, da so to samo priprave za novo vojno, tretji pa ugovarjajo in protestirajo na vseh koncih in krajih, da so ti poskusi zdravju škodljivi! — Nekateri znanstveniki pa to tudi dokazujejo, med tem ko drugi to zanikajo. — Kdor pa opazuje, kaj se godi v industriji, v veletrgovini in v drugih vodečih gospodarskih silah, pa vidi in čuti med ljudmi neko nemirnost, radi občutka negotovosti v tem pogledu, kaj bodo prihodnji časi prinesli raznim gospodarskim panogam novega in kako se bo treba navaditi na nove prilike, potrebe in na skrbi, za nov način dela in gospodarstva.

Kmečka mladina je še tako srečna, da to sicer tu in tam že opazuje in čuti, pa ima pod seboj še svojo domačo zemljo, ki je še vedno hvaležna za dober in skrben način, s katerim jo naši kmetje obdelujejo in preskrbujejo, da se potem v jeseni revanšira s svojimi darovi. Treba je samo premišljevati človeške pripomočke, kako bi mogli dati zemlji to, kar potrebuje, na najspretnjši, na najlažji in najbolj izdatni način!

O tem in o marsičem drugem pa se hočem z njo še naprej prav prijateljsko pogovarjati!

(Dalje prihodnjic)

tiče fresko slik, lansko leto popraviti, slovenski napis pa se župan ne upa obnoviti z motivacijo, da se boji, da bi ga vročekrvneži zopet pomazali. Kdaj bomo prišli tako daleč, da bomo smeli na svojih tleh kazati svojo že staro kulturo? Ta križ stoji ob križišču cest, kjer je posebno v poletni sezoni živahen promet ter slike marsikateri znanstvenik občuduje. A tudi nad prejšnjim slovenskim napisom se nikoli ni nihče zgražal.

Pri tem hočemo omeniti, da je v zadnji Hitlerjevi vojski dobilo cerkveno predstojništvo ukaz, da odstrani in uniči v cerkveni zid pritrjeno lepo in veliko marmornato spominsko ploščo, na kateri so vklesana imena 33 v prvi svetovni vojni padlih vojakov. To tablo je pustil nato res naš tedanji župnik č. g. Kanduth sneti, a jo je skrtil in po Hitlerjevem porazu pustil zopet na staro mesto pritrđiti, kjer je kras pri vhodu v cerkev in opomin vsakemu. Za to delo smo č. g. Kanduthu, sedaj dekanu v Velikovu, res hvaležni.

RADISE

Ko je župnija s skupnimi močmi stolp, zvonovje in zunanost ter notranost farne cerkve snovno in duhovno obnovila, se je dva dni nato, t. j. na god celodnevne farne čiščenja Bogu za vidni blagoslov pri izvedbi započetih obnov z t. r. popolno udeležbo vernikov, starine in mladine, pri zapovrstnih svetih mašah pred celi dan izpostavljenim Rešnjim Telesom zahvaljevala. Bil je to lep in krasen dan, lep in sončen v naravi, lep v svetišču in najlepši pa v posameznih dušah čistilcev in čistilk! Navzočih je bilo 11 mašnikov.

Vso dolgo slovesje pa je najbolj povzdignilo prekrasno prepevanje domačega cerkvenega zbora pod nedosegljivim vodstvom preč. g. Jožka Mihelčiča iz Labudske doline in krajevnega cerkvenega organista.

Nekaj nenavadnega in izrednega pa je bila zelo poučna in spodbudna pridiga preč. g. Kozine iz papeškega zavoda „Russicum“ v Rimu, v kateri je razložil pazno sledečim poslušalcem vzhodni obred mašne liturgije, obhajane v staroslovanskem (cirilmetodskem) jeziku. O slavju je sam izjavil, da je bil to njegov najlepši dan v njegovih letošnjih počitnicah na Koroškem. S preč. g. Cirijakom Kunacherry-jem, lanskim novomašnikom iz Medgorij, ki je bil takrat tudi med čistilci presv. Rešnjega Telesa na Radišah, je prečastiti g. Kozina odšel zopet v večni Rim, da bosta oba tam svoje študije nadaljevala.

Prosveta v baevnih slikah

SELE

V nedeljo 10. novembra nas je p. Jakob, vizitator Tretjega reda, za popoldan povabil v dvorano farnega doma. Prav lepo število nas je prišlo in ni nam bilo žal. Z besedo in skioptičnimi slikami nas je povedel na ladjo, po morju na Korziko, od tam preko Italije in Trsta v naše kraje in Višarje. Lepe barvane slike in pripovedovanje, vse je bilo zanimivo.

Taka predavanja izobrazujejo, širijo naše obzorje in kratkočasijo. Zato bi si jih za zimske nedeljske popoldneve še več želeli.

SMIHEL PRI PLIBERKU

Prvo prosvetno predavanje je imel pri nas in tako začel letošnjo sezono preč. g. pater Jakob Vučina v nedeljo, dne 27. okt. Predaval nam je o čisto novi in nepoznani deželi. Peljal nas je na Korziko in nam podaj pestro zgodovino te dežele, nakazal življenje in delovanje velikega moža iz Korzike Napoleona, ki je podjarmil cel svet in mu je bila velika Rusija ravno tako v padec in pogubo kakor Hitlerju.

Z barvanimi slikami nam je pokazal lepoto in svojevrstnost te dežele. Slišali pa smo tudi o verskem življenju na otoku. Ves otok je ena sama škofija, duhovnikov pa je mogoče petkrat manj kot pri nas. Z ozirom na to moramo biti na Koroškem še zadovoljni, da imamo toliko duhovnikov. Udeležba je bila dobra, posebno, če pomislimo, da je pri zadnji kino-predstavi baje bilo samo 13 ljudi. Če ravno je bil lep film: „Podeželski župnik za papeža“. Škoda, da so take predstave ravno v sobotah zvečer, ko smo radi v družinskem krogu zbrani, ker nas dostikrat delo loči za ves teden od ljubljene družine.

P. Jakobu se pristrčno zahvaljujemo za predavanje in upamo, da ga bomo še smeli pozdraviti v naši sredi.

Iz gospodarske zgodovine

(3)

Bogato pogrjnena miza

Preprosto je bilo nekoč gospodarstvo. Glavna skrb je bila, da pripravijo zadosti hrane in preprosta oblačila za družino in posle. Polje in hlev sta bila glavni proizvajalci novih dobrin, ali kot pravimo danes, tovarni. Za orodje in opremo je človek prvotno uporabljal kamenje, les in ilovico, iz katerih je pripravil kladiva in sekire, stole in mize, kuhinjsko in drugo posodo. Preprosti so bili tedaj ljudje, preprosto njihovo življenje, malenkostne njihove potrebe in maloštevilne tedanje dobrine.

Železo in premog

Zito in sadeži so bile najbolj zaželjene dobrine. Redke so bile surovine, ki so jih uporabljali takrat rokodelci. Moderni čas pa stoji v znamenju ostrega boja za najboljše surovine. Gospodarstvo in moderna tehnika se začneta v resnici šele z železom in premogom, katerima sledi dolga vrsta drugih surovin. Leta 1735 se je Angležu Darby-ju posrečilo, prvič taliti rudo s koksom in pridobivati iz surove železne kovine jeklo, to najimnitnejšo nad vsemi surovinami. Z francosko revolucijo nekako se začne industrializacija evropske celine. Človek je začel ceniti premog. Energijo daje in je nekaka, izza milijonov let konzervirana sončna toplota. Danes žene premog vlake, kurji kuhinje, giblje tovarniške stroje. Premog je prvi pogoj za ustvaritev parnega stroja, je še danes najvažnejša pogonska sila v industriji. Brez železa pa ni elektromotorja. Zamislimo se nekoliko nazaj. Kdo je človeku prej dajal silo, energijo? Glavna vira energije sta bila voda in veter in seve človeška sila.

Še nedavno so stali mlinci in naše kovačnice ob vodi. Danes pa je gospodarje velikih držav strah za premog in tudi že za železo. Kemiki so odkrili, da je iz premoga možno pridobivati najrazličnejše barve, zdravila, eksplozivne snovi, sladkor, bencin, parfume, umetna gnojila in še celo vrsto drugih važnih izdelkov. Hkrati pa so ugotovili, da premogovni zakladi zemlje nikakor niso neizčrpni.

Konkurent: kameno olje

Maracaibo, drugo največje mesto v Venezueli, je danes kakor pijano od nafte. Pred dvajsetimi leti je bilo to malo mestce, danes šteje okrog 300.000 prebivalcev. V mestni okolici stoji moderni tehnični gozd: tritisoč vrtnih stolpov, s katerimi dvigajo iz zemlje smrdljivo, a izredno važno teko-

čino — nafto ali po naše: kameno olje. Razkošje vlada v mestu. Delavci zaslužijo do 6000 šil. na mesec, bari in druga zabavišča so polni, moderna stanovanja posestnikov oljnatih ležišč, opremljenih s hladilniki, televizijskimi aparati, posebnimi napravami za zračenje in še drugim komfortom. Kameno olje je danes oster tekmeč premoga. Borba za vpliv na Bližnjem vzhodu, ki jo vodijo svetovne sile, smrdi po kamenem olju, ladja svetovne politike plava takorekoč na razburkanih valovih naftinega morja. Iz kamenega olja namreč pridobivajo bencin in bencin je za premogom drugi veliki vir energije. Motorna kolesa, avtomobili, letala, traktorji in tudi tanki bi se morali takoj ustaviti, če bi ne bilo bencina. Oceani bi postali osamljeni, ker po njih ne bi plule ladje, le še staromodne lokomotive bi sopihale po suhem. Pa kameno olje se danes uporablja tudi kot kurivo, za ogrevanje stanovanj, kot netivo parnih kotlov. Vrhutega pa je še važna kemična surovina, iz katere izdelujejo številne surogate ali nadomestila za usnje, tekstilije in slično.

Kemija na pohodu

Najmoderneje gospodarstvo se poraja v retortah kemikov, pravijo znanstveniki. Naše desetletje je v znamenju nadomestnih surovin. Naše nogavice so iz najlona, dame nosijo bluze iz umetne svile, njihova obleka je iz perlon, predpasniki iz plastičnih snovi. Namesto lesenih košaric nosijo najlona, namesto usnjenih kovčkov so danes moderni kovčki iz plastičnih snovi. Kemija danes pridobiva umetni kavčuk, umetni bencin, umetni sladkor. Papir so svojčas pridobivali iz cunj in drugih tekstilnih odpadkov. Danes je les glavna surovina za izdelovanje celuloze in papirja. Kmalu bo lesa škoda celo za gradnjo stavb. Iz katrana (tera) in iz premoga pridobivajo najlepša barvila. Iz premogovih plinov in zraka dobivajo salpeter, važno eksplozivno snov. Za najlon in perlon in še druge slične surogate pa je treba mleka, koruze, trsja, pšenične in ržene slame in sličnih organskih snovi.

Kako bogato pogrjnena je danes miza! Prej preprosta hrana, obleka, orodje in oprema, danes pa nebroj gospodarskih dobrin za prigrizek, oblačilo, stanovanje in tiščero moderno udobnost od časopisa pa do televizijskega aparata. Vse to moderno razkošje je pripravilo gospodarstvo s pomočjo tehnike in kemije in še s pomočjo številnih sodobnih surovin, ki jih človek koplje v zemlji, pridobiva na zemlji ali išče iz vode in iz zraka.

V Kopru bo prvo slovensko pristanišče

Ko je po drugi svetovni vojni del severne Istre z njenim središčem Kopro prišel pod jugoslov. vojaško upravo, je lice tega nekdanjega benečanskega upravnega središča nad vzhodno jadransko obalo počasi začelo spreminjati svoje lice. Najprej je zasilna cesta povezala mesto s Slovenijo. S takozvanim „Londonskim sporazumom“ iz leta 1954 pa je bil Koper z okolico upravno vključen v federativno republiko Slovenijo. Vlada v Ljubljani ima s Kopro velike načrte. Prihodnje leto bo dograjen tudi zadnji trakt velike betonske avtostrade, ki ga povezuje z njegovim slovenskim zaledjem.

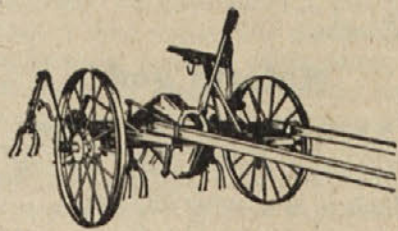
Vlada v Ljubljani je tudi odobrila načrt

Letos smo pridelali mnogo krompirja

Pridelek poznega krompirja je po podatkih Zvezne kmetijske zbornice znašal 3 mil. 103.729 ton. Po cenitvah iste zbornice je letošnji skupni pridelek krompirja za tretjino večji od lanskega. Kot posledica povečane ponudbe je cena krompirja od lanskih 65 grošev za kilogram padla na 40 grošev. Zato bodo velike količine krompirja šle za živinsko krmo, kar bo pa imelo zopet za posledico, da bo v začetku leta 1958 znatno večja ponudba prašičjega mesa in utegnejo sedanje cene priti v nevarnost.

Obilna krompirjeva letina je napotila Zvezno kmetijsko zbornico k sklepu, da dovoli izvoz znatnih količin poznega krompirja. Izdanih je že bilo izvoznih licenc za 12 tisoč ton krompirja, a doslej je bilo le 3.000 ton tega blaga v resnici izvoženega v Italijo. Izvoz krompirja v Zapadno Nemčijo pa je preprečila nemška vlada, ki je ukinila 8 odst. prometni davek na domači krompir in je radi tega le-ta znatno cenejši od avstrijskega.

za poglobitev koprskе luke, ki bo postala prvo slovensko pomorsko pristanišče, v katerem bodo mogle pristajati tudi večje ladje. V plitvem koprskem zalivu, kjer so nekoč pristajale beneške galeje in jadrnice, že gradijo nasip, ki presekuje Škocijanski zaliv. Ta nasip bo imel poseben vhod za ladje in bo kasneje služil kot valolom ali obrambni zid pred visokomorskimi valovi. Posebni sesalni bager (ladja), ki ji je ime „Peter Klepec“, črpa s plitvega morskega dna blato in pesek, ki so ga rečne vode v teku stoletij naplavile, in poglablja morskno dno. Za sedaj bodo zgradili v z nasipom oddeljenem predelu Škocijanskega zaliva 135 metrov operativne obale, to je pomolov, pri katerih bodo mogle pristajati tudi tovrstne ladje srednje tonaže. Računajo, da bo z ustvaritvijo pristanišča in potrebnih prometnih zvez (v načrtu je tudi železniška proga), moč dvigniti promet na pol milijona ton letno. Tako bi naj Koper pomagal slovenskemu blagu v širni svet in obenem razbremenil sosednjo pristanišče v Reki, ki ne more več zmagovati prometa.

Zaloga raznih strojev, vozil, radioaparatur, šivalnih strojev, kakor tudi vseh električnih predmetov. - Cenike dobite po želji brezplačno.

Kmetje, pozor!

Poljedelske stroje naročite sedaj, ker so cenejši kot spomladi in vrhu tega dobite še visoki zimski popust (Winterrabatt bis 6%) ter ugodne dolograjne brezobrestne plačilne ugodnosti pri vašem domačem podjetju

Johann Lomšek

Št. Lipš, Tihaja 2 — P. Dobrla ves, Koroška

Našim gospodinjam

Deset modrih babičnih nasvetov

Pred kratkim smo bili povabljeni k prijatelju mojega moža, ki je komaj kratko časa poročen. Opazila sem, kako zelo se je mlada žena trudila, da bi vse kar se da dobro izvršila. Toda z delom ni prišla naprej, alj kakor pravimo, delo ji ni šlo od rok. Končno smo se hoteli že dvigniti, da se poslovim v odidemo. Šele tedaj se ji je posrečilo pokriti mizo in prinesiti kavo. Tudi sama je spoznala svojo neokretnost in postalo ji je sitno. Tako je v razburjenju zliila kavo na prt in stresla sladkor. Mož je izrazil svoje nezadovoljstvo s tem, da jo je začel oštevati. Ob tem prizoru sem se spomnila, da tudi jaz nisem bila „popolna“ gospodinja, ko sem se poročila. Bila sem počasna, nerodna in nepreračunljiva. Toda za prvo obletnico poroke sem od babice dobila v dar droben zvešček, ki pa je vseboval veliko modrosti.

S skrbno, staro roko je babica vanj napisala deset zapovedi za gospodinjjo.

1. Nikar naj ne stoji neumita posoda v pomivalniku. Kar morda takoj po kosilu zahteva deset minut dela, pozneje vzame pol ure časa. Ostanke se pritepejo in prisušijo na posodo, lonci so napoti in se potolčejo, voda se shladi itd.

2. Zmeraj misli na to, da je pomivalnik bojno polje gospodinje. Vojskovodja razporedi in uredi svojo vojsko na bojišču, gospodinja naj skupaj zloži krožnike, skupaj črno posodo, skupaj pribor, pa ne bo nereda. Če pa leži vse skrižem je ena reč drugi na poti in porabimo za umivanje mnogo več časa. Tako pa bo vrsta za vrsto naglo izginila umita in osušena v kuhinjski omari.

3. Za cel dan si že zjutraj naredi načrt. Najprej opravimo zmeraj tisto delo, ki je najbolj potrebno. (Večkrat namreč preje opravimo tisto delo, ki nam je ljubše.)

Zdravilne rastline v jeseni

Naši predniki so poznali moč zdravilnih rastlin; čim bolj je bil človek povezan z naravo, tem bolj je poznal vrednost in zdravilno moč posameznih zelišč. Čim bolj pa se je oddaljeval od narave, čim bolj je zgineval stik z njo, tem bolj je pozabljal na to in je iskal zdravila za razne bolezni v tovarniških izdelkih v obliki tablet, pilul, praškov, izvlečkov itd.

Značilno in zanimivo je, da se vrača moderna medicina nazaj k zdravilnim zeliščem in je mnoga izmed njih priznala kot edina zdravila za razna obojenja. Tako n. pr. glog, baldrijan, omelo, naprstec in še druga.

Seveda pa ni zdravilna vrednost zelišč vedno enaka; zavis od letnega časa in od delov, ki prihajajo kot zdravila vpoštev. Cvet nabiramo spomladi in poleti, liste prav tako, kvečjemu še v jeseni, pa ne od vseh; korenine, korenike in lubje v jeseni ali celo pozimi. Je važno vedeti, kdaj naj nabiramo eno ali drugo. Od tega zavis namreč zdravilna vrednost zelišč.

Zdaj v pozni jeseni pridejo vpoštev za nabiranje le še rastline, od katerih uporabljamo plodove ali sadeže in pa lubje oziroma korenine in korenike v zdravilne namene. Sem štejemo n. pr. bezgovo lubje (pri driski), krešo (pri zapeki), šipkove plodiče (pri obolenju ledvic in mehurja, zlasti pri opernosti, to je, če se zapira voda), prav tako tudi preslico; omelo, rman in korenino regrata ter potrošnik (cikorijo) pri poapnenju žil, pa tudi zlasti regrat in potrošnik pri slabih prebavi. Znano zdravilo za pomirjevanje živcev je baldrijan (korenino nabiramo zdaj v jeseni); pa tudi pri nespečnosti in migreni ga rabimo. Prav je, da dodamo baldrijanu še rožmarina in sivke (lavendule) ali melise. Tavžentroža ali griževnjak je zdra-

4. Gospodinja naj ne stori nobenega koraka zastoj. Vedno naj ima kaj v roki, če gre v hram kaj iskat, naj seboj nekaj nese, kar mora v hramu shraniti (škaf, rožo itd). Saj je vedno kje kaka reč, ki jo je treba pospraviti, nesti na svoje mesto. Zato vedno pomislimo, kaj bi mogle „mimogrede opraviti“.

5. S predpripravami za Miklavža, Božič, pust, Veliko noč, semenj vedno dovolj zgo-daj začni, da ti prazniki ne bodo v muko. Če prepozno začneš boš razburjena, nespočita in slabe volje.

6. Vedno moraš imeti snažno stanovanje, toda ne na račun domačnosti. Če pa enkrat ne moreš natančno pospraviti prostora, odstrani velike predmete in lepo pometi.

7. Če si pri kuhanju, ne umaži vse posode, kar je je v omari. Ze mimogrede lahko umiješ kozarec, desko, strgalnik, krožnik. Gospodinjskih zmožnosti ne merijo po številu posode, ki si jo umazala pri kuhanju.

8. Če vsako stvar takoj neseš na svoje mesto, te noben „nepričakovani obisk“ ne bo spravil v zadrego.

9. Razumljivo je, da tvoj mož nikdar z madežem na obleki ne bo zapustil stanovanja. Po njegovi zunanosti ljudje sodijo ženo. Pa tudi ti, žena, moraš biti na delavnik snažno oblečena. Enostavna, snažna obleka iz pralnega blaga, s čednim predpasnikom nobeni gospodinji ni predraga. — Če pride obisk pa samo zamenjaj predpasnik, pa si spet čedna.

10. Dobra volja je najboljšo sredstvo za uspeh in napredek pri delu.

Površnost pri gospodinjstvu je hud prestopok proti možu, ki težko dela in proti otrokom, ki naj bi imeli toplo gnezdo.

vilo pri črvičenju (krčih v prebavilih, prehlajenem želodcu, težki prebavi). Nabiramo poleti cvete, v jeseni pa korenino.

Seveda so še druge rastline, ki jih nabiramo v jeseni, tako n. pr. lubje krehlike, plodiče češmina itd. Vse to in še več najdete v knjigi „Naše zdravilne rastline“, ki jo je izdala Mohorjeva družba v Celovcu. Tam najdete tudi navodila, kako pripravljati zdravila iz navedenih rastlin.

Zdaj v jeseni se človek kaj hitro prehladi. Posebno hripavost in kašelj se ga loti. Zakaj bi ne segel po že zdavnaj znanih in priznanih zdravilih? N. pr. po lipovem čaju, kamilicah, grgranju z vodo, v kateri smo kuhali jerebikine plodiče? Zakaj ne po čaju iz vijolice? Ajbša ali sleza? Zakaj? Ker vsega tega ne pozna ali zato ne ve. In vendar ni posebno težko seznaniti se s tem. Treba je le odpreti „Naše zdravilne rastline“ ali pri obolenjih ali pa pri rastlinah, pa ve, kako je treba ravnati. Slezove korenine so tudi zdravilo pri obolenju žolčne mehurja, driski, koliki (krčih) itd.

Seveda bi bilo nespametno za vse bolezni zateči se k zdravilnim rastlinam. So bolezni, za katera je treba drugih sredstev, hitre pomoči, kot n. pr. noža ali bolnice. Toda, dokler ne pride zdravnik ali pa pri obolenjih, ki niso taka, da je neobhodno potreben zdravnik, si more pomagati mati in gospodinja sama po navodilih, ki jih najde v zgoraj omenjeni knjigi.

TEPPICHE

P R A U S E

KLAGENFURT

Bahnhofstraße - Fleischmarkt

Agrarna izbiča

Na prvi pogled spoznaš njegov značaj!

Minister Fincher, predsednik angleške zveze trgovcev s klobuki, je izjavil, da spoznaš značaj kaknega človeka tudi po načinu, kako si posadi klobuk na glavo.

Po njegovih izkušnjah nosi samozavesten mož svoj klobuk malo preko desnega očesa. Če pa ima kdo navado, da nagne svoj klobuk malo proti levemu očesu, tedaj ga lahko označimo za človeka brez predsodkov in navadnih misli. Tisti, ki nosi klobuk ravno, je zanesljiv in izvrsten človek. Varovati pa se moramo pred možmi, ki nosijo klobuk globoko preko levega očesa.

Zenitveni sleparji imajo navado, da si pokrivalo natikajo na ta način, da bi tako učinkovali neodoljivo. Toda ne samo nevarni možki, temveč tudi nedolžnejši, ki istočasno ljubimkajo z več dekleti, imajo to navado.

Moški, ki dajejo prednost mehkim, črnim klobukom, so prilagodljivi, imajo zdravo pamet in predstavlajo idealnega moža za dekleta, ki se hočejo poročiti. Tako pravi Fincher.

Mi bi dostavili k temu razlaganju še svojo sodbo. Že od nekdaj namreč vemo, kako se spoznajo prav po nošnji klobuka razne stranke, ki stopajo po končani obravnavi iz sodnijske hiše. Tisti, ki si je pomaknil klobuk globoko navzdol, v tilnik — tisti je dobil pravdo. Tisti pa, ki si je potegnil klobuk tesno pred švigajoče oči — tisti je zgubil pravdo. Oni pa, ki prihajajo iz sodnije s postrani poveznjenimi klobuki, so priče. Kdor temu ne verjame, naj se postavi pred izhodom sodišča in se bo prepričal.

Podoknica

Tiha noč nad stvarstvom čuje,
tisoč v nebu zvezd žari,
v bledem luninem sijaju
mimo vsa vasica spi...

„Micka, Micka,“ de pod oknom.
„Odprti, jaz sem, ljubček tvoj;
dosti, dosti hodil sem, da
prišel k tebi sem nocoj.“

A za oknom Micka mlada
v izbi svoji sladko spi;
trka ljubček, milo trka,
Micke zale k oknu ni.

Zalostno za gosli prične,
strune ubere, zaigra;
gode, gode, strune drsa,
bol pa vre mi iz srca.

Okno se odpre počasi,
a na oknu Micke ni.
Prej ko godec se zave,
z okna voda prileti.

„Ti bom jaz pokazal, norec!“
Mickin oče zakriči;
a ponoči godec urno
v bližnji log jo pokadi.

Aldo Danev

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 25. 11.: 14.00—14.30 Poročila. Pregled sporeda. — Glasbeni utrinki. — 18.45—19.00 Za našo vas. — TOREK, 26. 11.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Zdravniški vedež: O emboliji. — SREDA, 27. 11.: 14.00—14.30 Poročila, objave — Voščila. — 18.45—19.00 Za ženo in družino. — CETRTEK, 28. 11.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Z nobenim purgarjem ne grem jaz tavšat. — PETEK, 29. 11.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Mlada setev. — 18.45—19.00 Rast in življenje slovenske književne besede. — SOBOTA, 30. 11.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 1. decembra: 07.20—07.25: Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

ZA BISTRE GLAVE

Rešitev iz zadnje številke: 1. Oglej si v šesti vrsti dimnika opeko na desni strani. 2. Opeka na vrhu leve hiše leži napačno. 3. Stolpna ura ima dva kazalca. 4. Mož na oknu nima očesa. 5. Antena ni pritrjena. 6. Na dimnikarjevi lestvi nekaj manjka. 7. V veliki hiši zadaj manjka v sredini okno. 8. Okroglo okence v prvi hiši ima napačen razgled. 9. Izrezljan vzorec na oknu prve hiše je narobe obrnjen. 10. Dimnikarjeva metla ni pritrjena na kol.

Za mladino in prosveto

Igral sem se z življenjem

Ameriški prirodoslovec William Land je nedavno z golo roko ujel „Bušmasterja“, najnevarnejšo strupenjačo tropske Amerike, ker je bil prepričan, da je to mlada Boa constrktor. Svoj nenavadni doživljaj je opisal takole:

Džungla me je tisti dan zelo privlačila. Zato sem se odločil, da se odpeljeva z ženo po klasični cesti Las Cruzes v Panami. Z glavne ceste sva zavila po stranski poti. Cesta je bila zapuščena in delno prerastla, da sva le s težavo prišla naprej. Z drevja so odmevali klici ptičev in kriki opic marmozetk. Ko so zakvakali divji purani, sva vedela, da se bo kmalu zmrščilo. Izza ovinka sem zagledal sredi ceste dolg črnolisast predmet. „Boa!“ sem zavpil in ustavil avtomobil, da bi vzel mrežo za metulje.

Približal sem se kači. Nameraval sem njeno glavo vloviti v mrežo, ženi pa sem dejal, naj hitro napravi nekaj posnetkov. Kača je mirno čakala kakor vedno v podobnih primerih, potem pa je dvignila prednji del trupa in glavo obrnila proti meni. Bila je dolga okoli dva metra. Če bi ne bil prepričan, da je mlad udav ali boa, bi me bila ta njena gesta gotovo opozorila na nevarnost.

Moja žena je merila pojemajočo svetlobo in pripravila kamero. Nervozno je iskala umetni „blisk“, ki je ostal v avtomobilu. Kača je medtem obrnila glavo in počasi drsela proti grmovju ob cesti. Tedaj sem napravil to, kar bi me bilo lahko stalo življenje. Zgrabil sem kačo za rep in jo počasi vlekel k sebi. To sem često delal, če sem lovil udave na otoku Baro Colorado. Kači to očitno ni bilo všeč ter je besno sikala proti meni, toda vsakokrat sem ji vrgel mrežo čez glavo.

Svetloba je bila zelo slaba, zato sva sklenila, da vzameva kačo s seboj domov in jo tam pri boljši svetlobi fotografirava. Hitro sem jo zgrabil z mrežo in jo vrgel v prtljažni prostor avtomobila. Pri tem sem jo moral večkrat zagrabit z golo roko za rep. Ko sem ga spustil, se je slišalo rahlo šumenje, kakor če bi trgali stare časopise. Ta šum me je spomnil na klopotačo in pomenil svari lo. Boa tega ne zmore, kljub temu pa sem še vedno mislil, da imam opravka z udavom.

Doma sem kačo na podoben način spravil v zabojček. Bilo je težko delo, ker je bil zaboj majhen, kača pa nemirna. Moral sem jo nekolikokrat udariti, da bi jo spravil v kletko. Nazadnje sem jo zgrabil za rep in jo stlačil v zaboj. Ko je bilo vse gotovo, sem pritržil pokrov in se odpravil spat.

Vso noč sem razmišljal o tem lovu, o grozečem sikanju na cesti, o progah na kačinem hrbtu in končno o trepetanju in šum-

ljanju njenega repa. Zdelo se mi je, da sem podobne proge že nekje videl, toda udavi jih nimajo. Vse to mi je kvarilo prijetno spanje.

Drugo jutro je sosod pogledal kačo in takoj dejal, da to ni boa. To je nevarna strupenjača, je dejal in prinesel knjigo o panamskih kačah. Mrzlo me je spreletelo, ko sem pomislil, kaj bi se bilo lahko zgodilo. Nazadnje je sosod prebral opis kače „Cascabela muda“ (tiha klopotača). Pisalo je, da šumlja z repom, kadar je razburjena. Nad opisom je stalo ime „Bušmaster“, najbolj nevarna strupenjača panamskih džungel.

Mrzel pot me je oblihl, ko sem to prebral. Spominjal sem se, kaj sem vse čital o tem satanskem črvu, zlasti o ljudeh, ki so nenadno stopili na kačji rep in v naslednjem trenutku začutili boleč ugriz v nogi. S strupenimi zobmi bi se bil tudi jaz lahko spoznal dan poprej in pravi čudež je bil, da se to ni zgodilo. Če pa bi se zgodilo, bi bilo to moje zadnje doživetje.

Novica o tem, da sem ujel „Bušmastra“, se je bliskovito raznesla po sosesčini in mnogi fotografi amaterji so prihajali in slikali najhujšo strupenjačo vlažnih panamskih pragozdov. Vsak je vedel povedati kakšno doživetje's tako kačo, ki se je brez izjeme končalo s smrtjo. Eden mi je celo zagotavljal, da je umiranje kratko in brez bolečin. Večina pripovedk je bila gotovo pretirana, vendar pa se spominjam članka, v katerem je pisalo, da je ugrizeni umrl v desetih minutah. Mesto, kjer sem ujel strupenjačo, je oddaljeno od najbližje bolnišnice pol ure nagle vožnje.

Morda nobeno ime ne vzbuja pri prebivalcih tropskih gozdov Srednje Amerike večjega strahu kot ime „Bušmaster“ ali kakor to kačo imenujejo: Cascabela muda, verugosa ali mapana. Upravičeno se more trditi, da je Bušmaster pravi velikan med strupenimi kačami. Navadno je dolg dva metra, zraste pa tudi do treh metrov. Manjših Bušmastrov od poldruga metra nikoli ne srečajo, ker žive mlade kače te vrste v rovih številnih glodalcev in se hranijo z njihovimi mladiči. Šele ko odrastejo, prilezejo na površje zemlje. Bušmaster ne beži pred človekom kot druge kače, zavedajoč se svojega strašnega orožja. Njegov edini sovražnik je mungo, ki ga vselej premaga in požre. K sreči je teh groznih kač zelo malo. Malo je ljudi, ki so ga videli.

Pleme, v katerem vladajo ženske

Pleme Bondo je živelo že davno pred današnjim prebivalstvom v Indiji. Kljub njegovim prastari zgodovini in kljub dejstvu, da je nedavno pričela delovati ena največjih hidroelektrarn na svetu, oddaljena komaj tri sto kilometrov, žive Bondi na zelo nizki kulturni stopnji.

Formalno vladajo plemenu možki, resnični gospodar družine pa je žena, kateri se morajo možki v družinskem življenju pokoravati. To stvarno oblast pa morajo ženske drago plačati. Vse težko in naporno delo opravljajo doma in na posestvih. „Moški niso za drugo rabo kot za vršenje verskih ceremonij,“ so nedavno izjavile ženske nemškega etnologu prof. C. v. Fuderer-Haimendorfu, ko je obiskal njihovo pleme.

Vsakdanja obleka žene je kos tkanine, ki ga nosi okoli beder in nekoliko kilogramov kovinskega nakita okrog vratu, na rokah in prsih. Tujec, ki pride prvič v stik z Bondi, težko razloči moške od žensk. Možje in moški otroci nosijo dolge lase do ramen, medtem ko žene in dekleta brijejo glave.

Bondi prebivajo v dvanajstih vaseh pokrajine Orissa v bregovitem in siromašnem kraju. Svojo narodno čistost jim je uspelo ohraniti tako, da se niso nikoli mešali s sosednimi plemeni. Ves stik z njimi je najpotrebnejša trgovska povezava.

Med najzanimivejše značilnosti Bondov so njihovi ženitveni običaji. Do poroke spijo dekleta v skupnih domovih, kjer jim lahko mladi fantje iz sosednjih vasi dvorijo. Ženitev iz domače vasi je strogo prepovedana. Dekleta same izbirajo moža, ko dozore, zaprosijo pa ženina starši izbranca.

Često se zgodi, da izbere dekle fanta, ki je več let mlajši od nje, verjetno zato, da bi ga pravočasno naučila poslušnosti.

Ivan Albrecht:

Materin god

„Kaj boš pa dala mami za god?“
Kaj naj ji dam, prijazni gospod?
Dala ji bom svoje čile roke,
njene so trudne in žuljave,
dala ji bom svoje mehke lase,
njeni od skrbi in nadlog že sive,
dala ji bom svoje mlado srce,
da se nikoli ne ločim od nje.

Rabljene radioaparate dobite že od **šil. 150,-** naprej v
RADIOHAUS KERN Klagenfurt Burggasse

Pestro in zanimivo

Kako je prišlo do poroke

Na avtobusni postaji v angleškem mestu Sheffieldu je Robert Belj hotel pogledati na zapestno uro. Ker je imel roko pokrito s površnikom, je zamahnil z njo visoko v zrak, a pri tem udaril s pestjo v lice zraven njega stoječe dekle. Uradnica Betty mu je nezavestna omahnila v naročje in mesec dni zatem sta se — poročila.

Ženska moda

Usmerjevalci ženske mode so po velemitih začeli kazati zimske novosti. Na eni zadnjih razstav v Parizu so dali na ogled bodoče ženske nogavice, ki niso več iz najlona, ampak iz posebne tkanine, preprežene z zlatimi nitkami. Temu primerne so seveda tudi — cene.

Nasmejane fotografije

Urad za izdajanje potnih listov v New Yorku je pred nedavnim priporočil potnikom, naj pošiljajo uradu le nasmejane fotografije, ne pa takih, kjer gledajo nasršeno, ježno in preveč resno. Pravijo, da nasmejane in vedre fotografije naredijo lepši vtis na obmejnih carinskih postajah.

Uspavalni stroj

V Moskvi so začeli izdelovati stroj elektrotron, t. j. pripravo, ki zažiba človeka v trdno in dolgo spanje. Ruski izum je pomemben za zdravilstvo, ker bo nadomeščal dosedanje uspavalne praške, ki večkrat škodujejo bolnikovemu zdravju.

Novjša preiskava je ugotovila resnico

Ko so leta 1945 vrgli atomsko bombo na Hirošimo, so pisali, da je bomba usmrtila 79 tisoč oseb. Najnovejša preiskava japonske vlade je pa dognala, da je bomba spravila ob življenje vsega 240 tisoč ljudi. Si lahko mislimo, kaj bi šele bilo, ako bi kdaj metali na mesta današnje neprimerno hujše vodikove bombe!

V Holandiji

je pred kratkim neka tovarna izgotovila za izlete kar plavajočo hišo, sestojčo iz 7 prostorov. V njej je kopalnica, centralna kurjava in tudi garaža, da se potniki, kadar kje pristanejo, lahko z avtom peljejo na izlete.

Denarja se je branil

Nekoč je velik bogataš povabil slavnega učenjaka Einsteina, naj pride v sosedno mesto predavat v njegovo hišo o svoji teoriji. Einstein je odklonil, češ da je to zanj izguba časa.

„Saj vas bom, g. profesor, za trud obilno poplačal!“

„Hvala vam,“ je odgovoril Einstein, „toda jaz si nikakor ne morem dovoliti, da bi zapravil čas s tem, da bi služil denar.“

Doživetje mu bo ostalo v spominu

Nekaj časa je že od tega, kar je iz londonskih ječ zbežal Karej Parous, ki bi zavoljo ropa moral odsediti še sedem let. Ravnatelju zopora je poslal jetniško obleko in pismo, v katerem se opravičuje, češ da je tako naglo odšel iz celice, da se ni utegnil od nikogar posloviti. Dnevi v zaporu mu bodo vsekakor ostali v trajnem spominu.

Pametno!

Kakor poročajo italijanski listi, so v Italiji, ki zasluži od tujkega prometa letno na stotine milijard lir, uvedli poseben oddelek policistov, katerih naloga je, da ščitijo potnike pred odiranjem. Tudi pri nas bi bilo treba gledati nekaterim gostilničarjem malo na prste.

Preveč naj se ne igrajo

Japonski zdravnik dr. Masao Cuzuki, direktor bolnišnice v Tokiju, ki je tudi izvedenec na področju radioaktivnosti, je nedavno izjavil, da bi nadaljevanje eksperimentiranja z jedrskim orožjem lahko povzročilo rojstva nenormalnih ljudi: velikanolov ali pritlikavcev. Dr. Cuzuki je dejal, da bo čez 10 do 15 let količina stroncija 90 v ozračju dosegla nevarno mejo. Prizadeta bo posebno mladina od 7 do 20 let starosti. Na osnovi poiskusov, ki so jih delali na živalih, so po izjavah dr. Cuzukija prišli do ugotovitve, da bo radioaktivnost vplivala predvsem na kosti in bo lahko povzročila, da se bodo ljudje razvili v velikane ali pa bodo ostali pritlikavci. Na splošno bo prišlo do dekadence človeštva, skrajšala se bo življenjska doba, človeški organizem bo postal bolj šibak in ta šibkost bo dedna.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

Mihail Zoščenko:

Kopaljšče

Pravijo, da so v Ameriki zelo dobra kopaljšča.

Tam pride na primer državljani, vrže perilo v poseben zabojček in se gre kopat. Nima nobene nadaljnje skrbi — ne boji se tatvine ali izginitve niti ne dobi številke.

No, morda bo kakšen skrben Američan tudi dejal kopaljščemu slugi:

— Gud baj, pazite!

To je vse.

Ta Američan se bo okopal, vrnil se bo in takoj mu dajo čisto perilo — oprano in zlikano. Obujki so bolj beli kot sneg. Spodnje hlače so zašite, zakrpane. Užitek!

Pa tudi pri nas so kopaljšča še kar za silo. Samo slabša so kot v Ameriki, čeprav se lahko v njih tudi kopaš.

Pri nas imaš samo nevšečnosti s številkami. Preteklo soboto sem odšel v kopaljšče (mislim, da ne bom zaradi tega potoval v Ameriko) — tam pa mi dajo dve številki. Eno za perilo, drugo pa za plašč in čepico.

Kam pa naj goli človek dene dve številki? Po pravici povedano — ne more nikamor. Nima žepov. Vse naokoli — trebuh in noge. Pravi greh je s številkami. Ne boš si jih menda privezal na brado.

Privezal sem si torej za vsako nogo eno številko, da ne bi obeh hkrati izgubil. Vstopil sem v kopaljšče.

Številki me tolčeta po nogah. Neprijetno je hoditi. Hoditi pa moram. Potrebno mi je vedro, kakšno bi bilo kopanje brez vedra? Pravi greh!

Iščem vedro. Gledam, neki državljani se kopa v treh vedrih. V enem stoji, v drugem si mili glavo, tretje pa drži z levo roko, da mu ga ne bi kdo zmaknil.

Počasi potegnem k sebi tretje vedro oziroma hočem ga vzeti, toda državljani ga ne izpusti.

— Kaj hočeš? — pravi. — Če te s tem vedrom treščim med oči, se ne boš razveselil.

Prepričujem ga.

— Ne živimo — pravim — pod carskim režimom, da bi se pretepali z vedri. Kakšna sebičnost je to! Saj se morajo vendar tudi drugi okopati. Saj nismo menda v gledališču!

Možakar pa mi je samo obrnil zadnjico in se kopal.

Zdaj se bo nalašč kopal tri dni — pomislil. Odidem naprej.

Čez eno uro vidim, kako se je neki dedec zagledal in izpustil vedro iz rok. Sklonil se je, da pobere milo, ali pa se je zamislil — ne vem. Izmaknil sem mu vedro.

Zdaj imam tudi vedro, samo nimam kje sestiti. Stojte se kopati — kakšno kopanje pa je to? Pravi greh!

Dobro. Stojim, držim vedro v roki, kopam se.

Okoli mene, ljudje božji, pa veliko pranje. Prvi si pere hlače, drugi si drgne spodnje hlače, tretji zopet nekaj izžema. Komaj si se tako rekoč okopal — zopet si zamazan. Brizgajo, hudiči. In pri tem pranju zganjajo tak hrup, da izgubiš veselje do ko-

panja. Ne slišiš niti, ko se z milom drgneš. Pravi greh!

Doma se bom dokončno opral — si mislim.

Stopim v predsobo. Po številkah izdajajo perilo. Gledam — vse je moje, le hlače niso.

— Dravljan, — rečem, — na mojih hlačah je bila tukajle luknja. Poglejte, kje pa je na tehl!

Kopaljški sluga pa mi odgovori:

— Mi, — pravi, — nismo zato tu, da bi pazili na luknjice. Nismo menda v gledališču.

Dobro. Oblečem si te hlače, grem po plašč. Plašča ne dajo — zahtevajo številko. Številko pa sem pozabil na nogi. Ponovno se moram sleči. Slekem hlače, iščem številko — številke ni. Tu je vrstica na nogi, listka pa ni. Listek se je namočil in odpadel.

Dam slugi vrvico — pa noče.

— Na vrvico — pravi — ne izdajamo stva-

Janko Kersnik:

Znojilčevega Marka

BOŽJA POT

(Nadaljevanje in konec)

„Umrli!“ je zajavkal ubogi dečko in jel jokati in tuliti na glas. Dolginu se je smilil. Uverjen je bil, da ima pred seboj blaznega fanta.

Sedaj se je pokazal na pragu hiše še velik postaran mož. Za njim je prišlo dekle. Od kozolca sem pa je prikorakal hlapec s koso na rami in malo potem je prišla še dekla s škafof, namenjena v hlev mlest.

„Koga pa imaš tu doli, Martin?“ vpraša stari mož s praga.

„Bog ga vedi, kje se je vzel?“ se smeje dolgin, ki ga je nazival oni za Martina. „Pravi, da je Znojilčev. Ponoči se je pritepell!“

Stari gospodar Znojilec, zakaj to je bil oni mož, pristopi bliže in jame ubogega Marka izpraševati. Izvedeti pa ni mogel drugega kot to, da je Znojilčev, da je tu doma in da je bil na božji poti na Skaručni.

„Kje pa so mati, mati?“ je vzkliknil še nekolikokrat.

V kratkem so bili vsi uverjeni, da fant ni pri pravi pameti. Stari Znojilec ga je vprašal, ali je lačen. Ker je bil res izstradan kot volk v najhujši zimi, je naglo pokimal, dasi so mu še vedno tekale solze preko zarjavelega lica.

Prisedel je k zajtrku z drugimi. Nihče več ga ni povprašal, kaj in od kod in kako. Pozneje je šel vsak po svojih opravkih in tudi Marko je storil, kakor je bil vedno vajen. Izpustil je krave na pašo. — Oh, te kravice — med njimi je bila tudi dimka, pa ga ni več poznala, in celo dvojce repov je bilo več

ri. Vsak državljani lahko nareže vrvic — kje pa naj vzamemo toliko plaščev! Počakaj — pravi — da se publika razide, izdal ti bom plašč, če bo kakšen ostal.

Pravim mu:

— Bratec, kaj pa če ostane samo kakšna cunjca? Saj nismo v gledališču! Izdaj mi, pravim, po znakih! En žep je, pravim, raztrgan, drugega pa sploh ni. Kar se tiče gumbov, zgornji, pravim, gumb imam, spodnji gumbi pa niso predvideni.

Izdal mi je, vrvico pa ni vzel.

Oblekel sem se in stopil na ulico. Nena doma se spomnim — pozabil sem milo.

Ponovno se vrnem. Ne pustijo me v plašču v kopaljšče.

— Slecite se, — pravijo.

— Ne morem se, državljani, — odgovarjam — tretjič sleči. Saj misem v gledališču. Pa mi dajte vsaj toliko, kolikor je milo vredno.

Ne dajo.

Če ne dajo — ni treba. Odšel sem brez mila.

Čitatelj utegne biti, seveda, radoveden in vprašati, katero kopaljšče je to. Kje je? Naslov?

Katero kopaljšče? Navadno. Tisto za deset kopejk.

Skozi visoko okno pa je zletel proti jasnemu nebu bel golobič.

Ta pravljica mu je blodila po glavi. Da, da, tako je bilo sedaj z njim. Od doma je ušel, matere ni ubogal, izgubil se je, te orglice so ga zapeljale — oh, oh, sedaj je pa že dolgo, dolgo, odkar so bili njegovi na tem domu. Sedaj je on kakor tisti menih. Mati so umrli, bratov, sestre ni. Tukaj gospodarijo tuji ljudje. Mnogo se je izpremenilo, kravice so druge, ovni drugačni, hruška je postala starejša, sušilnico so prestavili in vse, vse se je kolikor toliko predrugačilo.

Skrbelo ga je pa še nekaj drugega. „Kaj, ko bi se jaz tudi izpremenil — v prah in pepel?“

Groza ga je obšla. Prijemal se je za kolena, za glavo in rame. Vse je bilo v starem dobrem stanju.

V tem dvomu in strahu je ostal cel teden pri hiši.

IV.

V nedeljo se je Martin vrnil od maše. Z njim je prišel star možič.

„Fant, ali poznaš tega očeta?“ je dejal Martin.

Deček je potegnil z desnim in potem z levim rokavom preko solznih oči ter pogledal starega.

„Boter, boter!“ je vzkliknil na ves glas in padel na kolena.

„Sedaj pride — prah in pepel!“ To je bila prva njegova misel.

A ker se to vendar ni zgodilo, je skočil kvišku in se oklenil starega moža.

„Boter, boter, ali ste še živi? Vse drugo je pomrlo!“

„I kaj pa je s teboj?“ vpraša boter.

„Jaz, jaz sem — zaklet!“ je vzdihoval fant.

„Menda si res ob pameti?“ je dejal skrbno stari mož.

„Saj nikdar pameten ni bil!“ je godrnjal hlapec.

A kmalu so se vendar sporazumeli.

Pa kako je prišel boter sem?

Martin je po končani deseti maši zadel ob hišo, kjer, kakor pravi pregovor, „Bog roko ven moili!“ Ni si mogel kaj, da ni stopil noter ter naročil polič vina. Nekaj ljudi je bilo že notri in več jih je še prihajalo. Posebno oni, ki so bili doma prav od daleč, so se krepčali s skledico juhe in požirkom vina ter čakali popoldanskega krščanskega nauka.

Martin je imel svojo družbo in ni pazil na one pri sosednji mizi. Pa na mah je vendar postal pozoren.

Tam je sedel majhen, postaran možič, očito tujec v tej dolini, in pušil tobak iz kratkega vivčka.

Ta je nekaj pripovedoval, kar je Martina takoj opozorilo.

„Sam Bog ga vedi, Bog ga znaj, kam je fant zašel!“ je govoril stari s svojim sosedom.

„I, pa kam je vendar hotel?“ vpraša eden.

„Na Skaručno, na božjo pot! Mati mu je branila, pa je kar ušel. Praznično obleko je imel pa nov klobuk. Morebiti ga je še kak rokovnjač oropal pa ubil.“

(Konec na 8. strani)

Jules Verne:

Potovanje na Luno

Francoz Jules Verne (izg. Žil Vern) je napisal leta 1865 pričujoči roman, ki je eden izmed najbolj zanimivih v dolgi vrsti njegovih del, ki sodijo med največje posebnosti fantastične literature. Kot vsi drugi njegovi romani je tudi ta poln razburljivih zapletljivosti in presenetljivih preobratov. Njegovi junaki se rešijo iz obupnih položajev na skoraj čudežen način. Spomnimo se samo na znamenitega „Carskega sla“, ki je pred več desetletji izšel pri Mohorjevi družbi. Pisateljeva bujna domišljija nam pričara pred oči tuje kraje, čudovite naprave in aparate, ki jih ob njegovem času sploh še ni bilo in so jih inženirji šele desetletja kasneje izumili. Tako potujejo Vernejevi junaki s podmornicami, gondolami in zrakoplovi. Mnogo Vernejevih podvigov je moderna znanost že uresničila, čeprav ne vedno tako, kot si je on predstavljal, marsikaj pa še danes čaka na uresničitev.

Njegove knjige so napeto pisane in brez ozira na to ali se bodo njegove zamisli uresničile tako, kot jih je on opisal so pa vedno zanimivo in prijetno branje za staro in mlado, za preproste in izobražene ljudi. Zelimo vam obilo zabave.

Uredništvo

Prvo poglavje

TOPNIŠKI KLUB

Med ameriško državljansko vojno je nastal v mestu Baltimore, sredi marylandske pokrajine, nov, zelo vpliven klub. Znano je, kako silno se je pri tem narodu lastnikov ladij, trgovcev in mehanikov razvil vojaški čut. Preprosti kramarji so zapustili pult in se šli kapetane, polkovnike in generale, čeprav se niso nikdar šolali v West Pointu; v vojni umetnosti so kmalu dosegli raven svojih vrstnikov s stare celine in kakor ti, so tudi oni slavili zmage zato, ker so brezobzirno razsipali krogle, milijone in ljudi.

Na enem področju pa so Amerikanci čudovito prekosili Evropejce: namreč v balistiki. Njihovo orožje se po kakovosti sicer ni povzpelo na višjo stopnjo, pač pa se je razraslo v tako nenavadne dimenzije, da je doseglo dotlej neznano učinkovitost. Angleži, Francozi in Prusi so dovršeni mojstri v nižinskem, globočinskem in frontnem streljanju, kakor tudi v zapornem, bobnajočem in sekajočem ognju; toda njihovi topovi in možnarji so žepne pištole v primeri z mo-

1) West Point — ameriška vojna akademija. (Op. prev.) — 2) Balistika — nauk o letu izstrelkov. (Op. prev.)

gočnimi stroji ameriške artilerije.

Temu se ne smemo čuditi. „Yankeji“³, ti prvi mehaniki sveta, so rojeni inženirji, kakor so Italijani rojeni godbeniki in Nemci rojeni metafiziki. Zato je čisto naravno, da so vložili v balistično znanost svojo smelost in iznajdljivost. Od tod izvirajo tisti orjaški topovi, ki so sicer veliko manj koristni kakor šivalni stroji, toda nič manj čudoviti in še veliko bolj občudovani. Vemo, kakšna čudesa so na tem polju ustvarili Parrott, Dahlgreen in Rodman, Armstrongu, Palliseru in Treuille de Beaulieu ni ostalo drugega, kakor da so se poklonili svojim tekmečem onkraj oceana.

Med tisto strašno borbo severnih in južnih ameriških držav so torej topničarji uživali največji ugled; časopisje Ameriške uni-je je navdušeno slavilo njihove iznajdbe in skorajda ni bilo tako neznatnega trgovca ali tako neukega pohajkvalca, da si ne bi ponoči in podnevi razbijali glave z računanjem nemogočih strelnih krivulj.

Kadar pa šine Amerikancu v glavo kaka misel, poišče in pridobi zanjo še drugega Amerikanca. Ko jih je troje, izvolijo predsednika in dva tajnika, če so štirje, imenu-

3) Yankee — mednarodni vzdevek za Amerikance. (Op. prev.)

jejo arhivarja in pisarna začne poslovati. Petorica skliče samo sebe v občni zbor in klub je ustanovljen. Tako se je zgodilo v Baltimoru. Izumitelj novega topa se je povezal s človekom, ki ga je prvi ulil in z veščakom, ki ga je prvi izpilil.

To je bilo jedro „Topniškega kluba“, Mesec dni po ustanovitvi je štel 1833 rednih in 35.575 dopisnih članov.

Za vsako osebo, ki je hotela stopiti v društvo, je bil strogo obvezen tale pogoj: iznajti ali pa vsaj izpopolniti je morala en top; če pa že ne topa, pa kakršno koli drugo strelno orožje. Vendar moramo takoj povedati, da izumitelji revolverjev na 15 strelcev, samogibno vrtečih se karabink in sabelj, uporabnih tudi za pištole, niso bili deležni velikega spoštovanja. Topničarji so jih ob vsaki priliki zasenčili.

„Spoštovanje, ki ga uživajo,“ je dejal nekoga dne eden najbolj učenih govornikov „Topniškega kluba“, „je sorazmerno s tečo njihovega topa in z razdaljo, ki jo dosežejo njihovi izstrelki.“

Skoraj bi dejal, da so prenesli Newtonov gravitacijski zakon na moralno področje.

(Dalje prihodnjik)

Back mit uns, es steht dafür,
ein Geheimnis kennen wir

Um es richtig anzufangen,
immer König nur verlangen

wir backen mit
König

Das große König-Buch

Ein modernes Handbuch der Back-
kunst. Für Mutti, Tante, Großmama
das wertvolle Weihnachtsgeschenk!
Auskunft bei Ihrem Kaufmann.

Koroški trgovci

prosijo občinstvo,
naj bi pričelo s svojimi

božičnimi nakupi

že sedaj

Kdor kupi pravočasno,
ima največjo izbiro!

Pestro in zanimivo

Pri davkih je zaostal

Nek državljani iz Johannesburga v Južni Afriki, je bil obsojen na plačevanje davkov do leta 2142, da bi tako poravnal dolg, ki ga ima pri državni blagajni, ker ni plačeval davkov od leta 1942.

Očala za sluh

V neki moskovski tovarni za optične predmete so izdelali posebno vrsto očal za ljudi, ki tudi slabo slišijo.

Edinstven rokopis

V arhivu instituta za orientalistiko akademije znanosti ZSSR so našli edinstven rokopis. Njegov avtor je Ibn Medžid Ahtad, pilot ekspedicije Vasca da Game.

Pravijo, da je ta rokopis edinstven na svetu. V njem so opisane pomorske linije v Rdečem morju in Indijskem oceanu proti koncu 15. in 16. stoletja. Sestavljen je kot navodilo pilotom. To originalno delo bodo sedaj objavili.

Janko Kersnik:

Znojilčevega Marka

BOŽJA POT

(Nadaljevanje in konec)

„Kdaj se je pa izgubil?“ deje drugi mož iz one družbe.

„Danes je teden! Iščejo ga povsod. Jaz sem šel nalašč sem, da bi prosil oznanila v cerkvi o izgubljenem dečku, pa sem prišel prepozno. Sedaj čakam nauka. Tedaj bodo gospod oznanili!“

„Kako je pa ime fantu?“ vpraša Martin od druge mize.

„Marko!“

„O joj, ta je pri nas!“ vzklikne.

Stari je debelo gledal, a v kratkih besedah je bilo vse razloženo.

Odpravila sta se oba vesela na pot.

Gospodar Znojilec je v tem prišel s polja, kjer je ogledoval pšenico, ki je bila zrela za žetev. Potem so sedli vsi k bokalu tepkovca, ki ga je oče velel prinesiti. Boter je

bil vesel, da je našel Marka, oni pa tudi, da so se ga iznebili. Da si jim je kot priden delavec ugajal, so se ga vendar bali, ker so ga imeli za blaznega.

O njem ali o tem njegovem duševnem stanju pa ni bilo govora ni besedice.

Ko je boter vstal in sta se poslovila, so šli vsi prijazno narazen.

Domov grede, ko sta imela potnika že Zlato polje za seboj, je vprašal boter Marka:

„I, zakaj si pa vendar tam gori ostal?“

„Oh, saj sem bil na Znojilah!“ odgovori dečko.

„Da, pa to so druge Znojile. Kaj meniš, da so na svetu ene same Znojile?“

„Ene same!“ je rekel Marko nedolžno in ni vedel, da je v svoji slaboumnosti izrekel veliko resnico, da ima človek samo en dom in da ni nikjer na svetu tako dobro kakor — doma.

Pozneje se mu je popolnoma izjasnilo, da se je bil namreč izgubil, da ga je ime Znojile premotilo. Ko so ga doma sprejeli z očitnim veseljem, je pozabil tudi vso nezgodo. Toda od doma sam ni še več brez materinega dovoljenja.

Če želite

- ▶ službo dobiti ali nuditi
- ▶ stanovanje najeti ali dati v najem
- ▶ hišo kupiti ali prodati
- ▶ avto kupiti ali prodati
- ▶ motorno kolo kupiti ali prodati
- ▶ zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglas v

Naš tednik-Kronika

To je NAJCENEJŠA in
NAJUSPEŠNEJŠA POT
do izpolnitve Vaših želja

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morate naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT CARINTHIA-LICHTSPIELE

15. do 17.: „Der geheimnisvolle Ritter“.

18. do 19.: „Geheime Fracht“, (ni za mladino.)

20. do 21.: „Die Magd von Heiligenblut“, (v barvah).

HEIDE-LICHTSPIELE

15. do 16.: „Spiel mit dem Feuer“, (ni za mladino.)

17. do 18.: „Die Trapp-Familie“.

20. do 21.: „Unternehmen Pelikan“, ni za mladino.

KAMMERLICHTSPIELE

„Die Weisse Feder“

FILMTHEATER PETERHOF

15. do 18.: „Abwehr greift ein“, (ni za mladino.)

19. do 20.: „Mit stahlharter Faust“, v barvah, ni za mladino.

Samo 21.: „Verdammt hinter Gittern“, ni za mladino.

KINO PRECHTL

15. do 21.: Film leta „Der Stern

von Afrika“, (vstop za mladino do 14 let prepovedan).

STADTTHEATER-KINO

15. do 18.: Pavla Wessely v filmu „Unter Achzehn“, (za mladino prepovedano).

19. do 21.: „Der Sturmreiter“, CinemaScope-barvni film, (za mladino prepovedan).

VOLKSKINO

15. do 19.: Veseli film „Matrosenliebe ahoi“.

20. do 21.: „Jenseits von Eden“, (konflikt med očetovo ljubeznijo in moraljo).

FILMBÜHNE WULFENIA

„Der Bettelstudent“, CinemaScope-barvni film.

SADNA DREVESNICA. — Velika izbira sadnih drevesc, posebnih sort, ki jim slana ob cvetju ne škoduje. ING. MARKO POLZER, St. Veit/Jauntal.

PRI INGSTE WERKE dobite za vaš stari likalnik 50.— šil., če pri nas kupite Rowenter-likalnik za 217.— šil.

Zamenjajte

Vaš stari

radio-aparat

za nov

UKW-Super

pri

RADIO UHRMANN

Klagenfurt,
neben Kino Prechtl

Zamenjava volne

Volno zamenjavamo ugodno za tekstilno blago vseh vrst bei

SATTLER

Klagenfurt, am Heuplatz.

NAPRODAJ

Kmetije in trgovske objekte posreduje vedno Realbüro Scherer, Graz, Schießstattg. 17.

SINGER - šivalni stroji

za gospodinjstvo in obrt, v preiskušanih modernih tipih, takoj dobavljivi. Klagenfurt, Bahnhofstrasse 4 in Villach, Bahnhofstrasse 14.

Najceneje

BLAGO, PERILO, VOLNO

Zato ne zamudite ugodne prilike in zglasite se čimprej pri

L. MAURER

CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 35

Nogavice, žensko spodnje perilo, moške in otroške hlače dobite najceneje pri STOFFSCHWEMME, Klagenfurt, Benediktiner Platz.

WIENER PELZWERKSTATT

1932 - 1957

J. Vesely

KLAGENFURT, OBSTPLATZ 2

Kožuhasti-
jopiči
obešalniki

Vsako delo je kakovostno izvedeno. Veliko skladišče kožuhovin.

POSTELJNO PERJE kakor tu-
henti in blazine po vseh cenah pri

LODRON

VILLACH, Lederergasse 12

Šivalne in pletilne stroje

GRUNDNER

Klagenfurt
Wienerg. 10

Cemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kroniko“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime: .....

Naslov: .....

(prosimo, da točno navedete tudi poštol)

Datum: .....

(Podpis)

Katere prednosti

Vam nud!

Teppichhaus Radlmayr

PRI NAKUPU PREPROG - PREGRIJAL - BLAGA ZA POHISTVO - NAMIZNEGA IN POSTELJNEGA PERILA

1 NAJVEČJO IZBIRO

2 PAZLJIVO POSTREZBO

3 NIZKE CENE - PLAGINE OLAJSAVE

BELJAK-VILLACH - POSTGASSE 3 - TEL. 47-67